

Dnes v čísle:

Rok 2001 v zrcadle Žurnálu UP
Konference „Literatura
pod hákovým křížem“
Mikroskopie AFM
Večírkové lepoprelo
Olomoucké Vánoce
za císaře pána

Žurnál

14

Ročník 11 • Vychází 14. prosince 2001

Inaugurace děkana Právnické fakulty UP

V pátek 7. 12. proběhla slavnostní inaugurace děkana Právnické fakulty UP. Shromáždění se zúčastnilo vedení univerzity v čele s rektorkou UP prof. J. Mačákovou a představitelé jednotlivých fakult. Mezi hosty byli prof. H. Köck z Univerzity Johanna Keplera v Linci, doc. Z. Gregorová, prorektorka MU Brno, doc. J. Svatoň,

Současného děkana JUDr. Mag. iur. M. Malacku symbolicky uvedla do funkce rektorka UP prof. J. Mačáková. Děkan ve své řeči znovu připomněl problémy, s nimiž se fakulta potýká (zejména nedostatek odborníků s vědeckými a pedagogickými hodnotami) a které podle jeho slov již nelze nazývat dětskými nemocemi:

Deset let je dostatečně dlouhá doba, aby se některá kritická slova na adresu naší fakulty stala opodstatněnými. Myslím, že nastal čas označit nedostatky, se kterými se potýkáme. Jen touto cestou je budeme moci odstranit. Jak děkan PF UP dále uvedl, PF UP by měla v budoucnu prezentovat vzdělávací instituci nabízející nejen bakalářský studijní program ekonomicko-správního charakteru a magisterský studijní program v oboru právo s navazujícím postgraduálním programem, které by byly zajištěny stabilním sborem pedagogů, ale i nadstandardní studijní program v rámci programu evropské integrace vyplývající z očekávaného vstupu naší republiky do EU.

Volební období JUDr. Mag. iur. M. Malacký potrvá do 31. 10. 2004.

-ano-, foto -tj-

Podstatou tohoto „ready made“ bylo poskytnout kolemjdoucím na velmi rušném náměstí Republiky místo odpočinku. To myslíme pochopili a doufáme, že využili. Pro posílení efektu sounáležitosti instalace s daným prostorem jsme užitli žlutý pruh, kopírující vodorovně dopravní značení v tomto místě. Zájem o objekt a kladné reakce na něj jsou výsledkem skutečnosti, že tento druh zpestření se v našich městech příliš nevyskytuje. Myslíme, že projekt sto procentně splnil svůj účel, stejně jako některé další projekty, a povede k větší spolupráci mezi univerzitou a městem ku prospěchu obou.

A. Jalovec, R. Cichý

děkan PF MU, Mons. J. Graubner, arcibiskup olomoucký a MUDr. I. Langer, místopředseda Parlamentu ČR.

Děkanův řetěz předal do rukou předsedy Akademického senátu PF Mgr. M. Černého bývalý děkan fakulty doc. J. Blažek, který poděkoval vedení univerzity i fakulty za podporu a pomoc v nelehkém období tehdejší akreditace a popřál svému nástupci mnoho zdaru. Jako výraz poděkování za práci pro Právnickou fakultu obdržel doc. J. Blažek pamětní medaili UP; na fakultě zůstane ve funkci proděkana pro vědu a výzkum.

Etické problémy transplantací

Moravsko-slezská křesťanská akademie (MSKA) v Olomouci chce vytvořit tradici konferencí, jejichž tématem by byly etické problémy nejrůznějších oborů lidské činnosti. První taková konference se konala 2. 12. 2000 na téma *Etické problémy v medicíně*. Její ohlas potvrdil předpoklad, že přes časovou kritiku morálky současné společnosti, je zájem o hlubší pohled na naše jednání a chování živý. Je ale třeba podávat široké veřejnosti informace nezkrácené, nezaujaté a odborně fundované.

MSKA v Olomouci proto uspořádala i v letošním roce konferenci, tentokrát na velmi aktuální téma *Etické problémy transplantací*. Konala se 1. 12. 2001 na Teoretických ústavěch LF v Olomouci a záštitu nad ní převzal děkan LF UP v Olomouci doc. Č. Čihálek, CSc., ředitel FN Olomouc doc. V. Rýznar, CSc., a olomoucký arcibiskup Mons. J. Graubner. Zejména osobní účast děkana LF a osobní účast olomouckého arcibiskupa (ředitel FN se omluvil kvůli pobytu mimo republiku) povýšily význam konference, vysoce pak ohodnocení i téměř 200 posluchači. Spolupřadatelé konference byly Spolek lékařů ČLS JEP v Olomouci, Etická komise FN a LF Olomouc a Česká transplantáční společnost. Konferenci odborně připravil a moderoval MUDr. P. Němec, CSc., přednosta nově vzniklého kardiologického oddělení ve FN.

Výtvarné osvěžení

V týdnu od 3. 12. do 7. 12. byly na několika místech naší univerzity i města (Bezručovy sady, Michalský výhled, nádvoří Katedry dějin umění FF UP, Rektorát UP aj.), rozmístěny výtvarné objekty studentů 3. ročníku Katedry výtvarné výchovy PdF UP, které vznikly v rámci semináře prostorové tvorby doc. P. Herynka. Tři z nich spolu s anotacemi autorů přetiskujeme na této straně.

-red-, foto -tj-

Instalace pro nádvoří IC UP měla oživit tento prostor. Hlavním záměrem bylo zrcadlení nádvoří ve skleněných koulích a působení světelných podmínek během dne a ročních období. Kdybych měla možnost finančního grantu, určité bych tuto instalaci vytvořila ve větším měřítku, což by bylo efektnější.

M. Čapková

Odborný program uvedla prof. M. Munzarová, CSc., z Brna přednáškou o etických aspektech transplantací. Zdůraznila mimořádnost takového pohledu, který zejména u transplantací nepárových orgánů je dán tím, že jeden zemře, aby druhý mohl žít. Byly zmíněny modely souhlasu s darováním orgánů, jaké jsou uplatňovány v jednotlivých zemích Evropy a Ameriky. Podrobněji byl vysvětlen model předpokládaného souhlasu s darováním v naší zemi. Poutavě a fundovaně prof. Munzarová představila lékařský a teologický pohled na stanovení smrti. Zdůraznila shodu v názoru, že se jedná o smrt mozkovou.

Psychologické problémy dárců a příjemců popsal na základě vlastních zkušeností MUDr. R. Honzák, CSc., který pracuje jako psycholog Transplantačního centra IKEM v Praze.

O legislativě (v době konání konference se schvaloval zákon o transplantaci) hovořil dr. Němec. V bohatě dokumentované přednášce ukázal na legislativní rozdíly v jednotlivých zemích s poukazem, že většinou jsou benevolentnější ke stanovení mozkové smrti než u nás. Představil také stanovisko Vatikánu, vyjádřené papežem Janem Pavlem II., při jeho osobní účasti na Světovém transplantologickém kongresu loni v Římě.

Dokončení na str. 2

Instalace ženské figury v prostorách Knihovny UP v podobě spící studentky, absurdní i reálné zároveň, je především snahou studenty pobavit, překvapit, a tím je alespoň na chvíli vytrhnout z intelektuálního zahloubání, od studijních povinností.

M. Válečková

Pozn. red.: Překvapení byli nejen studenti, ale především noční vrátný, jenž nebyl o instalaci informován a při pravidelné obchůzce utrpěl lehký šok.

ROK 2001 V ZRCADLE ŽURNÁLU UP

Mozaika dní aneb Máme to za sebou

Život univerzitní se láme v čase hned nadvakrát: na počátku léta, kdy poslucháři a učebny osíří odchodem uplynulého školního roku, a v čase, kdy se končí a začíná rok podle kalendáře ostatních smrtelníků. Univerzitní týdeník se ve svém harmonogramu produkce řídí akademickým odpočítáváním času, kromě funkce zpravodajské má však i svou dokumentační hodnotu; obsah jeho čísel tak umožňuje přepulit rekapitulaci událostí v libovolném okamžiku, třeba i v závěru roku 2001. Z jeho nejvýznamnějších momentů jsme se pokusili pro čtenáře vytvořit mozaiku právě uplynulých 365 dní na UP, jež jako by protekly mezi prsty:

Leden

Slavnostní přípitek, kterým již tradičně vítá rektorka UP spolu se zaměstnanci RUP, IC UP a SKaM UP nový rok, tentokrát připadl na úterý 2. 1. 2001. * V Galerii Zbrojnice se představili **mladí peruánští výtvarníci**. * Ke **krizi v České televizi** se vedle dalších představitelů vysokých škol vyjádřila i rektorka UP prof. J. Mačáková. * V prostorách bývalého skladu teoretických ústavů LF UP vznikla moderně koncipovaná studovna, která byla jako součást informačního centra LF slavnostně otevřena pod názvem **Šantavého sál**. * Tématům z oblasti pastorální teologie a studií křesťanského východu byly věnovány přednášky **VIII. Akademického týdne** pořádaného na CMTF UP. * Divičí vokální trio **The Gamblers**, složené z posluchaček PdF UP, vystoupilo v olomouckém Muzeu umění. * Na I. interní klinice FNO byl zahájen **provoz koronární angiolytky**. * Mezi nejlepší sportovce okresu slavnostně oceněnými v sále olomoucké Reduty se zařadila také **J. Šenková** z volejbalového oddílu SK UP, která získala první cenu v kategorii juniorů. * Katedra optiky PŘF UP oslavila **čtyřicetiny**. * Ústav lékařské chemie a biochemie LF UP ve spolupráci s Mikrobiologickým ústavem AV ČR úspěšně obhájil projekt **Kombinovaný hepatoprotektivní přípravek na bázi silymarinu a přírodních antioxidantů**, jehož konkrétním výstupem se stal **patentově chráněný potravní doplněk** doporučený k prevenci před rizikovými faktory aterosklerózy, k ochraně jater před účinkem toxických látek a po léčbě jaterních a kardiovaskulárních onemocnění. * Čeští bronchologové se v Olomouci sešli na **VIII. Tománkových dnech**. * K diskusi nad směrnicí rektorky upravující pracovní právní vztahy na UP a v souvislosti s novelou zákoníku práce se setkala **vedení UP s odbory**. * Zemřel **prof. J. Polišenský, DrSc.**, nositel Ceny F. Palackého za rok 1998. * Na nádvoří FF UP studentů zapomněli na **vánoční strom**.

Únor

Začal letní semestr 2001. * Kancelář zahraničních styků UP se jménem Salvadorské univerzity obrátila na členy univerzitní obce s prosbou o **poskytnutí osobního finančního daru** na pomoc postiženým zemětřesením v Salvadoru. * Novinář a polonista, odborný asistent na FF UP Mgr. V. Burian získal prestižní **novinářskou Cenu Ferdinanda Peroutky**. * Na Přírodovědecké fakultě UP prezentovala své výsledky pracoviště orientovaná na **studium geologie paleozoika** moravskoslezské oblasti Českého masivu. * Rektorka UP prof. J. Mačáková byla zvolena **členkou představenstva** České konference rektorů. * V Centru Aletti a v rotundě CMTF UP proběhlo sympozium **Centra pro práci s patristickými a středověkými texty**, jednoho ze dvou výzkumných center UP financované MŠMT. * Univerzita Palackého zvala na **Reprezentační ples UP** do olomouckého Slovanského domu. * Kanadské velvyslanectví a Katedra romanistiky FF UP pozvaly do Olomouce **české a slovenské kanadisty**. * **Desáté výročí** svého založení si připomněla Fakulta tělesné kultury UP; slavilo se na Klášterním Hradisku a v prostorách Sportovní haly UP. * **Katedra pedagogiky s celoškolskou působností** se přemístila do nově upravených prostor hlavní budovy PdF UP na Žižkově nám. * V aule FF UP přednášel na téma Evropská unie a její budoucnost **francouzský**

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

Konference „Literatura pod hákovým křížem“

Poslední velkou akcí Katedry germanistiky FF UP v rámci grantového projektu k výzkumu moravské německé literatury bylo uspořádání mezinárodní konference *Literatura pod hákovým křížem. Čechy a Morava 1938–1945*, která probíhala ve dnech 27. – 30. 11. Konference byla druhým dílem badatelského setkání, které se pod stejným titulem uskutečnilo před rokem v Mnichově, spoluorganizátorem setkání byl tehdy i nyní Spolek Adalberta Štifera sídlící v Sudetoněmeckém domě v Mnichově. Účastníky obou setkání byli historikové literatury, kteří se touto epochou a současně česko-moravským regionem zabývají (není jich arci mnoho a s trochou nadsázky by se dalo říci, že se všichni setkali buď v Mnichově nebo v Olomouci), odborníci z Čech, Rakouska, Německa a Spojených států.

Obecně se dá říci, že všechny vědecké konference sledují vždy několik cílů. Nesporný je jejich vědecký přínos: právě konferenční příspěvky bývají mnohdy velmi inovativní, přinášejí nezřídka nové překvapivé pohledy a nové přístupy, bývají provokativnější než „učesané“ články určené k tisku, jejich autoři nezřídka s vervou využívají možnosti diskutovat své poznatky s přáteli i oponenty. Tak se tentokrát největší diskuse strhla kolem referátu Stefana Zwickera o propagandistickém či apolitickém (?) zaměření filmu „Die goldene Stadt“ z roku 1941. Koná-li se navíc vědecká konference na univerzitní půdě, může se stát, že v publiku přítomné studenty (a v zasedacím sále Muzea umění bylo stále přítomno kolem 50 až 70 studujících germanistů – i ze spřátelené Pedagogické fakulty) něco z řečeného inspiruje k vlastní vědecké tvorbě a že třeba na příští konferenci vystoupí už s vlastním příspěvkem (jak tentokrát učinila olomoucká doktorandka Petra Knápková s referátem o jihlavském jazykovém ostrůvku).

Vědecké konference slouží dále samozřejmě k tomu, aby se badatelé spojení svým tématem mohli setkat, vyměnit si zkušenosti, případně se nové seznámit. Olomoucké Centrum pro výzkum moravské německé literatury kolem sebe za dobu své čtyřleté

existence – především pořádáním sedmi mezinárodních konferencí – soustředilo významný okruh badatelů z několika zemí, z nichž mnozí přijíždějí pravidelně. Olomoucké organizátory těší, že se jim hned při první návštěvě v Olomouci zalíbí natolik, že se pravidelně vrací. Kromě osobních kontaktů přes hranice států i oborů dochází i ke kontaktům mezi institucemi, které jsou v současné době – zvláště pro podfinancovanou vysokoškolskou vědu – životně důležité.

Dalším posláním konferencí – neuzavrou-li se zcela do akademického prostoru (proti čemuž ovšem také není možno nic namítat) – je upozornit širší veřejnost na badatelské téma. Katedra germanistiky se cíleně snaží připomenout českému publiku, že na území regionu žila kdysi významná německá kultura, v německé jazyce se psala cenná německá literatura, existovaly silné a různorodé vazby mezi českým a německým elementem.

Za nejcnější přínos letošní olomoucké a loňské mnichovské konference je ovšem nutno považovat suverénní autonomii a poctivost vědy, která se zde projevila: obě konference se zabývaly politicky brizantními tématy. Vedle autorů, kteří byli nuceni uprchnout před nacismem do exilu (Peter Strelka o Ernstu Weissovi), kteří tvořili v morbidním prostředí koncentračních táborů (Ludvík Václavěk o Celině Richterové), kteří byli umlčováni nacistickou cenzurou (Alena Štěrbová o české lyrice doby okupace), kteří tvořili v tzv. „vnitřní emigraci“ (Peter Demetz o rané lyrice Fühmannové a o lyrice vlastní) se hovořilo i o autorech legitimistické literatury, o autorech hájících otevřeně nacistickou ideologii (Diether Krywalski o dětské literatuře, Karin Gradwohl-Schlacher o K. H. Stroblu, Václav Maidl o Hansi Watzlikovi atd.) Nešlo jen o to prolomit klasická tabu, mluvit o něčem, o čem se – kvůli „political correctness“ – zpravidla nemluví, což je jeden z eminentních úkolů veškeré vědy, šlo hlavně o to, nenechat se ovlivnit ideologií všech směrů, nenechat se strhnout k paušálnímu hodnoticím gestům typu „Watzlik, Ott, Hohlbaum, Hadina, Spunda a Strobl byli nacisti“, či „i rané dílo těchto autorů je nutno zavrhnout s ohledem na dílo pozdní“ atd. Mnozí referenti ve svých příspěvcích prokázali, že postupuje-li interpretační věda v malých, precizně vážených krocích, dokáže odolat nárazům ideologie a zploštělého myšlení, dokáže například odhalit ironický záměr v díle na první pohled legitimistickém, dokáže odhalit a objasnit vývojové linie vedoucí např. od utopických či apokalyptických textů k otevřené oslavě nacismu atd.. Bylo příjemné poslouchat, že zvláště mladí olomoučtí germanisté (Jörg Krappmann a Stefan Schäfer) jsou takového postupu schopni.

Sborník obou konferencí vyjde do roka v „moravské řadě“ univerzitního nakladatelství.

-iff, foto -tj-

Na snímku z jednání konference dr. P. Becher, předseda Spolku Adalberta Štifera.

Etické problémy transplantací

Dokončení ze str. 1

Doc. P. Bachleda, CSc., prezentoval statistický přehled transplantčních výkonů v jednotlivých centrech ČR a upozornil na negativní důsledky často nesprávně vedené medializace.

K panelovému diskusnímu stolu v druhé části konference přijali pozvání také významní odborníci, jakými jsou prof. P. Pařko, DrSc., doc. J. Pírk, DrSc., MUDr. P. Trunečka, CSc. (všichni z Prahy) a z Olomouce prof. K. Indrák, DrSc., doc. P. Bachleda, CSc., prim. O. Marek a MUDr. Z. Petrová. Panelovou diskusi moderoval stejně jako celou konferenci MUDr. Němec.

V úvodu panelové diskuse vystoupil prof. Indrák, aby poukázal na etické zvláštnosti transplantace kostní dřeně. Zatímco dárce solidních orgánů je málo, případných dárců kostní dřeně je mnohonásobně více, než je možné využít. Potom jednotliví členové panelu odpovídali na dotazy auditoria. Diskuse byla velmi zajímavá a oscilovala mezi spíše filozofickými pohledy na straně jedné a pojetím více technokratic-

kým na straně druhé. Ukázala, že je nutné hájit lidská práva dárce (stanovení mozkové smrti), ale respektovat eticky oprávněný důvod transplantace, tj. přínost zdraví jinému. Všichni se shodli v názoru, že ze pozitivním informováním veřejnosti ovlivnit získání většího množství orgánů k transplantaci, že medicínský pokrok v oblasti transplantční medicíny není v rozporu se základními etickými normami ani s učením katolické církve.

Vlastní zkušenosti lékařů z denního styku s dárci i příjemci, jejich nelehké rozhodování o přidělení transplantovaného orgánu vyzněly lidsky a celá atmosféra konference byla velmi vstřícná.

Z jednání vyšel podnět ke konání další konference v příštím roce a bylo doporučeno i téma – *Etické problémy rodiny*.

Prof. J. Ehrmann, CSc., člen výboru MSKA a vědecký sekretář Spolku lékařů ČLS JEP v Olomouci

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •**Mezinárodní konference o Mikuláši Kusánském**

Ve dnech 13. – 14. 11. Se na Filozofické fakultě UP konala mezinárodní konference o díle prvního filozofa renesance Mikuláše Kusánského. Konferenci uspořádal Kabinet pro studium středověké a renesanční filozofie při Katedře filozofie FF UP, přičemž spolupracoval s nadací Světový ethos se sídlem na Sázavě a s Národním vědeckým centrem pro práci s patristickými, středověkými a renesančními texty se sídlem v Olomouci. Akce se konala pod záštitou předsedy Senátu ČR doc. P. Pitharta, jehož na konferenci zastupoval senátor Ing. I. Havlíček. Kolokvia se zúčastnili jak badatelé ze zahraničí (z Německa,

Rakouska, Maďarska a Slovenska), tak i odborníci z České republiky (z univerzit v Praze, Plzni a Olomouci).

Na dvou denní konferenci bylo předneseno 12 referátů, jejichž autoři analyzovali Kusánovy názory filozofické, teologické, nábožensko-politické, matematické a přírodovědné. Politické události ve světě, odvíjející se od teroristického útoku v New Yorku a Washingtonu, jež mj. signalizují i možný konflikt mezi světovými kulturami a náboženstvími, aktualizují mimořádným způsobem úsilím Kusánského o mír mezi náboženstvími a o hledání sjednocujícího konsensu při zachování rozdílnosti a plurality. Pro nás je důležité si připomenout, že tyto snahy M. Kusánského rozvíjel v 17. století jeho velký duchovní dědic J. A. Komenský.

Cenným příspěvkem k hlubšímu poznání myšlení M. Kusánského byly i bohaté diskuse k předneseným referátům. Referáty z konference, jež byly předneseny v němčině nebo angličtině, budou vydány tiskem.

Prof. P. Floss, FF UP

Ze zasedání AS UP

Ve středu 5. 12. zasedal Akademický senát UP. Na programu byly informace o činnosti Centra pro inovaci a transfer technologií UP, které přednesl jeho ředitelka Mgr. H. Štoselová a prorektor doc. M. Mašláň (rozhovor o CITT přinesl ŽUP č. 13). Během své půlroční činnosti vydělovalo CITT 180 tisíc Kč z pronájmu ploch a zhruba 400 tisíc z poskytování služeb. S rozšiřováním ploch CITT se prozatím nepočítá. Akademický senát UP vzal informace o činnosti CITT na vědomí.

Dále byla projednávána otázka zvýšení mzdových tarifů v souvislosti s nárůstem částky základní mzdy. Akademický senát UP přijal rozhodnutí vyčkat do doby, kdy budou vysokým školám definitivně přiděleny slíbené dvě miliardy.

Rektorka prof. J. Mačáková informovala o jednání ČR z 27. 11. (viz ŽUP č. 13). Akademický senát projevils zájem o postoj univerzity k výsledkům zprávy NKÚ. Univerzita čeká na vyjádření MŠMT ke zmíněné zprávě, poté vydá oficiální stanovisko.

Akademický senát UP vyhlásil doplňovací volby na studentského zástupce Právnické fakulty.

Zástupci studentů vznesli stížnost na pravidelné odpojování xeroxů půl hodiny před zavírací dobou KUP. Záležitost prošetřil prorektor doc. R. Horák.

Ze zasedání Akademického senátu vybrala

-ano-

Jednala Vědecká rada UP

V pondělí 3. 12. zasedala Vědecká rada UP. Na programu byla dvě řízení na jmenování profesorem. Vědecká rada UP schválila návrh na jmenování profesorem **doc. J. Kamenička, CSc.**, člena Katedry anorganické a fyzikální chemie PíF UP, v oboru anorganická chemie. Vyhověla také návrhu na jmenování profesorem **doc. Z. Jiráka, CSc.**, vedoucího Ústavu fyziologie a patofyziologie Zdravotně sociální fakulty Ostravské univerzity, pro obor hygiena, preventivní lékařství a epidemiologie.

Vědecká rada UP dále schválila dva návrhy na udělení čestného doktorátu – doctor honoris causa významnému literárnímu vědci prof. Dr. Volkeru Mer-

Součástí studijního programu rekreologie na FTK UP, který připravuje odborníky pro využití volného času, je v zimním semestru také seminář koulování. V jeho rámci si studenti osvojí techniku výroby sněhové koule a střelbu na statický i pohyblivý terč. Na snímku studenti 2. ročníku na prostorném nádvoří IC UP, kde výuka probíhá.

-red-, foto -tj-

tensovi a univ. prof. Herbertu Hatzovi, uznávanému odborníkovi v oboru biomechaniky.

Vědecká rada UP schválila usnesení předložené děkanem LF UP doc. Č. Čihálikem, vyjadřující negativní stanovisko k postavení lékařských fakult ve vztahu k nemocnicím, jak bylo formulováno v poslední verzi připravovaného zákona o zdravotních zařízeních a jejich provozování.

Rektorka UP tlumočila VR UP návrh primátora Ing. M. Tesařika na pořádání pravidelných vědeckopopulárních přednášek, jež by proslovovali významní absolventi UP. Vědecká rada návrh akceptovala, koncepci přednášek připraví prorektor doc. J. Luska.

Ze zasedání Vědecké rady UP vybrala

-ano-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ**Stručně**

V aule PdF UP se 10. 12. uskutečnil **předvánoční podvečer s varhanami**, na kterém studenti Katedry hudební výchovy přednesli vánoční pastorely a další skladby.

Pásmo dramatisovaných textů nazvané **Umíte (si) ještě hrát? Are We Able to Play?** připravila na středu 19. 12. v 16 hod. v U-klubu Katedra českého jazyka a literatury PdF UP.

Rektorka UP prof. J. Mačáková vyhlásila na den 31. 12. **rektorské volno**.

Na první únorový den roku 2002 připravuje UP svůj **Reprezentační ples**, který proběhne ve Slovanském domě v Olomouci.

-red-

Prodejna skript: změna prodejní doby

Z důvodů čerpání řádné dovolené a provedení fyzické inventury k 31. 12. 2001 v prodejní skript Vydavatelství UP bude v závěru roku 2001 a na počátku roku 2002 upravena prodejní doba následovně:

– **pondělí 17. 12. – čtvrtek 20. 12. 2001** bude otevřeno od 8. 30 do 12 hod.;

– **ve dnech 21. 12. 2001 – 6. 1. 2002** bude v prodejní skript z výše uvedených důvodů **zavřeno**.

-fm-

Výprodej psacích stolů

SKM UP nabízí k odprodeji větší množství vyřazených psacích stolů v hodnotě 250 Kč a 150 Kč. Uzávěrka výprodeje je 17. 12. 2001. Kontakt: 5638008 (p. Zichová) nebo 5638025 (p. Halabicová).

-red-

ROK 2001**V ZRCADLE ŽURNÁLU UP**

velvyslanec v ČR P. Coste. * Sborník přednášek **Pohledy/Punktury vidění** pokřtili čeští a polští pedagogové uměnovědných oborů UP a Slezské univerzity v Katovicích. * O původním smyslu metafyziky přednášel na CMTF UP **prof. M. Lobkowicz.** * Mezi 562 výzkumnými projekty, které přijala Grantová agentura ČR pro rok 2001, bylo zařazeno také **20 projektů UP.**

* **Třetí místo** v soutěži mladých analytických chemiků, jež 4. ročník proběhl na Katedře analytické chemie PíF UP, obsadil student pátého ročníku PíF P. Fryčák. * **Otázkami řízení kvality ve vzdělání** se zabývala celostátní konference uspořádaná Střediskem celoživotního vzdělávání učitelů při Katedře pedagogiky PdF UP. * V Galerii Výpad uspořádala Katedra výtvarné výchovy PdF UP **výstavu studentů** Zlínské soukromé vyšší odborné školy umění. * Vědecká rada UP schválila návrh na udělení Ceny za celoživotní dílo pro 36. ročník AFO 2001 **francouzské režisérce A. Vardové.** * Proběhly **IV. olomoucké onkologické dny.** * V Galerii Caesar se konala vernisáž výstavy **Horká kaše 2** představující veřejnosti projekt přestavby jezuitského konviktu; uskutečnil se také Den otevřených dveří konviktu. * Redakce Žurnálu UP a webových stránek UP vyhlásily Milionovou soutěž pro členy univerzitní obce. * Rektorka a prorektor jednoho ze tří kampusů **University of Nebraska (Omaha)** dr. N. Belcková a dr. J. Buck navštívili UP, aby se seznámili s prostředím školy a města, které jsou místem studijních pobytů jejich studentů již několik let. * Na Katedře germanistiky FF UP byl pokřtěn sborník studií prof. L. Václavka a doc. L. Topol'ské **Beiträge zur deutschsprachigen Literatur in Tschechien.** * Právnická fakulta UP si dala jako dárek k desátému výročí své existence nový právnický časopis **Mezinárodní právní revue/Law Revue.** *

V rámci seminářů na téma Co s integrací Evropy?, které pořádalo Centrum pro srovnávací kulturní studia FF UP, hovořil v aule FF UP **prof. M. Byram** z univerzity v Durhamu. * Kulatý stůl na téma **Neziskové organizace a Evropská unie** uspořádala v rámci 30 dnů pro neziskový sektor Olomoucká koalice nezávislých organizací ve spolupráci s UP. * Diskusi nad **dokumentem Papežské rady** pro rodinu uspořádala Katedra systematické teologie CMTF UP a Centrum pro rodinný život. * Novým předsedou **Klubu absolventů a příznivců UP** se stal doc. J. Schulz, CSc. *

Akademický senát UP schválil **návrh na rozdělení neúčelové dotace MŠMT** pro rok 2001. * Byl uzavřen **příjem přihlášek** ke studiu v akademickém roce 2001/2002. * Na internetu byla vyznačena **Cesta do pekel vysokého školství.**

Březen Proběhly **promoce** dalších 26 absolventů doktorského studijního programu, **dekrety** převzalo celkem 7 nových docentů UP. * Olomoucká univerzita udělila filozofovi E. Schadelovi **čestný doktorát** v oboru filozofie. * V Galerii Zbrojnice byla uvedena výstava s názvem **Počítačová grafika.** * V aule Pedagogické fakulty UP se uskutečnila konference na téma **Etická výchova ve školském systému.** * Za účasti senátorky J. Seitlové proběhl na PíF UP workshop na téma **Technická versus ekologická protipovodňová ochrana území podél řeky Bečvy.** * Muzeum umění uvedlo premiéru filmového dokumentu Ministerstva školství Rakouska s názvem **Dlouhý stín dějin – Sudetští Němci a Češi**, na jehož české verzi spolupracovali také členové akademické obce PdF UP. * Olomouckou univerzitu navštívil americký **filantrop Ch. Merrill**, duchovní otec vzdělávacího projektu tzv. Merrillových stipendií. * Knihovna IS FTK zpřístupnila uživatelům z UP **bibliografické databáze** zaměřené na sport. * Ve Vydavatelství UP vyšla publikace **Univerzita a její město, město a její univerzita.** * Bohemisté na FF UP slavnostně otevřeli svou **novou multimediální učebnu.** * Hostem univerzity byla rakouská spisovatelka **E. Hauerová.** * Katedra historie FF UP zvala na otevření **knížnice Verbum** a prezentaci jejich prvních titulů. * Spolek studentů FF UP uspořádal v aule FF UP diskusní setkání s **předsedou Etického fóra** J. Šolcem. * Za účasti zástupců jednotlivých fakult UP

ROK 2001 V ZRCADLE ŽURNÁLU UP

proběhl ve Vídni mezinárodní studentský veletrh **BeSt 1991**. * Byla uzavřena **Literární soutěž pro studenty UP** pro rok 2000/2001. * Ve Vydavatelství UP vyšla **bibliografie pracovníků PŘF UP** za léta 1995–2000. * Na Katedře českého jazyka a literatury PdF UP se diskutovalo o **netradičních metodách a formách práce** ve výuce českého jazyka na základních školách. * Prezident republiky jmenoval **nové profesory**, mezi nimi také prof. E. Majerníkovou, prof. G. Šmausovou, prof. K. Steinmetze a prof. M. Strnada z UP. * Oční klinika LF UP uspořádala **II. Vejdovského olomoucký den**. * V rámci **cyklu Umělecké debaty** pořádaných Katedrou výtvarné výchovy PdF UP se představil sochař a pedagog doc. B. Teplý. * Na téma Mistr vyšebrodský přednášel na CMTF **prof. P. Piříha**. * Na UP zasedala **studentská komora** Rady vysokých škol. * UP navštívil rektor Hampshire College (USA) **G. S. Prince**. * **Neurologická klinika LF UP** si připomněla čtvrté výročí otevření specializovaného Oddělení pro léčbu akutní fáze mozkové příhody. * Celková vybraná částka na pomoc Salvadoru dosáhla na UP výše **43 999 Kč**.

Duben

Centrum výpočetní techniky UP přistoupilo k **zablokování** neaktivovaných identifikačních karet. * V aule FF UP přednášel na téma **Lidská práva** v Latinské Americe a v zemích EU **velvyslanec Uruguaye v ČR H. G. Espiel**. * V aule PdF UP proběhla II. mezinárodní konference o **problematice osob se specifickými potřebami**. * V rotundě PF UP přednášel předseda Výboru pro evropskou integraci PSP ČR **doc. J. Zvěřina**. * Galerie Zbrojnice otevřela **výstavu vybraných prací studentů** Katedry výtvarné výchovy PdF UP dokumentujících workshop s J. Kornatovským. * Letošní jarní muzikologická konference proběhla v Muzeu umění na téma **Psychologické aspekty hudební výchovy**. * Ve spolupráci s Vydavatelstvím UP vydalo Audiovizuální centrum UP **první multimedialní CD-ROM** s názvem **Symptomy a syndromy obecné neurologie**. * Kancelář zahraničních styků UP připravila **přednášky k možnostem studia a výzkumu v USA** a k stipendijním programům Fulbrightovy komise. * **Dávkovému průzkumu Země** a jeho aplikaci v praxi byl věnován seminář Katedry geografie PŘF UP. * **Umělecké debaty** pokračovaly diskusí s absolventkami PdF UP o jejich uměleckých zkušenostech z Moskvy a setkáním s malířkou a grafičkou J. Jemelkovou. * O svých cestách po zemích jihovýchodní Evropy vyprávěl na FF UP student 3. ročníku **V. Foldyna**. * **Šesté Společství pro studium hlasu a řeči** proběhlo ve filmovém sále FF UP. * Na Katedře teorie a dějin dramatických umění přednášel filmový dokumentarista a pedagog **J. Špáta**. * Evropské sdružení studentů práv (ELSA) uspořádalo na PF UP dvou denní konferenci **k aktuálním otázkám integrace ČR do EU**. * O elektronickém podpisu a státní informační politice přednášel na PF UP **ministr Ing. K. Březina**. * **O možnostech studia v zemích EU** informovali v aule FF UP pracovníci Akademického informačního centra Brno. * Velvyslanectví Španělského království v ČR a Katedra romanistiky FF UP uspořádaly v Olomouci **Tyden španělské kultury**. * Na nádvoří Zbrojnice se uskutečnila divadelní představení v rámci letošního Divadelní Flory Olomouc. * Velkou cenu **36. ročníku Academia filmu Olomouc**, jehož ústřední motto znělo „Na cestě/On the road“, získal dokumentární film britského režiséra D. Reeda **Udolí**; hlavní hvězdou letošního přehlídky byl však **C. James**. * Na výstavě **Flora Olomouc se UP** prezentovala výstavkou rektorského a pedelského taláru, rektorského řetězu a kopii tzv. innsbruckého žezla. * Na FF UP se uskutečnila čtvrtá **mezinárodní konference germanistů**. * V Olomouci byly vyhlášeny výsledky **celostátní interpretací soutěže** pedagogických fakult ČR. * Zástupci Radiologické a I. chirurgické kliniky LF UP se zúčastnili ve Velkých Losinách symposia **Endovaskulární léčba aortálních aneurysmat**. * Vydavatelství UP uspořádalo pátý **seminář vydavatelů a nakladatelů** vysokých škol. * Vedení FF UP vydalo prohlášení **k prezentaci ODS** na akademické půdě UP.

ROZHOVOR

Vyklubal se klub

Když se něco líhne nebo klíčí, děje se tak zpravidla „pod něčím“ – kuřata se líhnou pod slepicí, semínko klíčí pod zemí. **Studentský F Klub**, vcelku ojedinelé kulturní zařízení, se vyklubal v pondělí 19. 11. pod jednou z univerzitních budov. Na podstatu a účel novorozeného klubu jsme se zeptali hlavního zřizovatele, Rady Spolku studentů FF UP (SSFFUP).

Nově vzniklý F Klub bude – tak nás informuje studentský časopis Vodopád – něčím zcela vyjimečným a těm dnešním klubům s tancem a dunící hudbou, v nichž lze prohrát noc, bude prý zcela nepodoben. Znamená to, že se F Klub svým pojetím bude blížit spíše tradičnímu anglickému klubu 19. století, tedy kulturní instituci „vším komfortem vybavenou, v níž členové kromě společenské zábavy a uceleného odborného poučení debatují o nejrůznějších aktuálních otázkách a přispívají tak k zuelechťení společenského života vůbec“, jak praví Ottův slovník naučný?

Spíše ano.

Do některých anglických klubů je i dnes přístup svrchovaně nesnadný a členství v nich je považováno za velké vyznamenání. Nabízí se otázka, kde jsou prostory F Klubu položeny a jaká je otevírací doba.

Přístup do F Klubu bude svrchovaně nesnadný pouze pro zdravotně postižené studenty a návštěvníky, což je nám líto. Jeho prostory jsou položeny do suterénu Katedry aplikované ekonomie v ulici Křížkovského, čísla 12 popisného. Otevírací doba bude v ideálním případě od pondělí do čtvrtka celý den. Ve skutečnosti se pak bude odvozovat od možností členů SSFFUP, kteří budou ochotni (příp. budou mít povinnost) v F Klubu být. Do F Klubu může navíc kdykoliv přijít každý rádý člen SSFFUP. Otevírací doba na zbytek semestru bude vyvěšena v nejbližší době na dveřích F Klubu.

Blíží se doba studentských večírků a veselic. Jaké podmínky právě těmto akcím F Klub nabízí a jaké si naopak klade na organizátory?

F Klub je ideální pro malou společnost, tj. do 30–40 osob – pro besídky, studentská setkání, tematické večery, hudební a poetickou produkci. Organizátoři akce nesou zodpovědnost za majetek a za stav, v jakém F Klub zanechají po své akci. Ten musí být původní, tedy nabytý a nepoškozený.

S tím souvisí i otázka hmotného zabezpečení F Klubu. Bude klub někým či něčím dotován?

Vybavení i náklady spojené s provozem F Klubu podle smlouvy poskytla a zajišťuje Filozofická fakulta UP. Za její podporu děkujeme a velice si jí vážíme.

V informativním článku, jenž otiskl Vodopád, se také píše o tzv. Studentském servisu, který má v budoucnu zájemcům „usnadnit cestu k nesehnatelným skriptům“. Jak bude celá věc fungovat?

Formou komisiho prodeje s nulovým ziskem pro zprostředkovatele. Vy nám donesete skripta, my je za vámi udanou cenu nabídneme, zájemce si je koupí a my vám dáme vědět, kdy si můžete přijít pro peníze.

Nemoc vzdělanců

V poslední době se u několika akademických pracovníků naší univerzity objevila nepříjemná choroba znemožňující jim soustavnou, soustředěnou badatelskou práci. „Nemoc vzdělanců“, jak se jí v odborných kruzích říká, postihuje výhradně hýžděovou oblast a projevuje se nepříjemným svědivým edémem (molekulou *academicum*), na nějž dosud není léku. Jak Žurnál sdělil primář Kliniky pracovního lékařství doc. K. Krtek, bylo na jejich oddělení za poslední měsíc hospitalizováno pět touto chorobou stížených zaměstnanců UP. „Bohužel jsme zcela bezmocní. Pomocí léčivých masť můžeme chorobu pouze zmírnit, nikoli vyléčit. V každém případě musí nemocní skoncovat s několika hodinovým vysedáváním v knihovně a pracovištích. Svou práci musí prozatím omezit pouze na výuku, při níž ovšem musí bezpodmínečně stát nebo chodit“, uvedl doc. Krtek.

Choroba není našetší přenosná, dá se jí tudíž předcházet výše zmíněnými pracovními alternativami.

-red-

Zmínovaný článek přinesl též informaci, že Studentský servis má „pomáhat při potížích s učitelí FF UP“. Při jakých potížích a jakým způsobem má být tato služba poskytována?

Tzv. Studentská advokátní kancelář (SAK) bude fungovat jako prostředník mezi učitelem a studentem, jejichž komunikace nebo vztah je problematický. Poskytne tak klidnou půdu pro řešení konfliktů, studentům bezpečí a učitelům zpětnou informaci, kterou by jinak stěží zaslechli. Ono „studentská“ v názvu odráží náš předpoklad, že klienty SAKu budou většinou studenti. Jak bude SAK fungovat, ukáže čas. Je předčasné o tom hovořit před začátkem projektu. Jsme rádi, že jste se na to zeptal a předem zdůrazňujeme, že nepůjde o ukřivěný militantní boj proti učitelům.

Jaká byla návštěvnost nově založeného klubu v prvním týdnu jeho existence? Myslíte, že bude F Klub dobře konkurovat všem těm Ponorkám, Dogám a jiným zařízením?

V prvním týdnu proběhly kromě organizačních schůzek dvě akce. Na prezentaci SSFFUP a dalších organizací v pondělí 19. listopadu byl F Klub plný, na Nultém pohádkovém večeru ve středu si už nebylo kam sednout. To není stejná hra, to není ani stejné hřiště (reakce na dotaz po konkurenci – pozn. O. B.). Je to úplně jiná soutěž. F Klub nemá pivo. Doga má velkoplošnou obrazovku. Ponorka těžké dveře. Je na studentech, co ze svého klubu udělají – jestli smutnou připomínku, nebo místo plného žíffota (nejde o překlep – pozn. O. B.).

Za rozhovor poděkoval

O. Bláha

JUBILEA

Blahopřejeme!

Rektorka UP prof. J. Mačáková předala ve středu 12. 12. stříbrnou medaili Za zásluhy o rozvoj UP doc. J. Luskoví, CSc. (na snímku vlevo), prorektorovi pro studijní a pedagogické záležitosti UP, a docentovi na Katedře hudební výchovy PdF UP a zlatou medaili prof. I. Poledniákoví, DrSc. (zcela vpravo), který několik let zastával funkci vedoucího Katedry muzikologie FF UP. Ocenění slavi v těchto dnech své významná životní jubilea.

-red-, foto -tj-

Profesor Karel Frömel, DrSc., šedesátníkem

Sportovec, čestný chlap, učitel, vědec, významná osobnost Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci – profesor Karel Frömel. Na naší univerzitě působí od roku 1971. Za tuto dobu se přes doktorát z filozofie, kandidaturu věd, habilitaci a doktorát pedagogických věd vypracoval na předního odborníka v oboru teorie vyučování tělesné výchovy. Jeho obdivuhodná profesní dráha vyústila v roce 1997 jmenováním profesorem pro obor kinantropologie.

Karle, do dalších let hodně zdraví a tvůrčích sil, hodně schopných doktorandů a zvědavých studentů přeje za všechny kolegy

V. Karásková

Z VĚDECKÝCH PRACOVÍŠŤ UP**Mikroskopie AFM – rozšíření o aplikaci pro biologické vzorky**

V minulém čísle Žurnálu jsme otiskli rozhovor s prorektorem pro vědu a výzkum doc. M. Mašlánem o Centru pro inovaci a transfer technologií UP v Holicích. Jeho součástí bude i tzv. přístrojové centrum, které bude sloužit k vědeckým i komerčním účelům. V těchto dnech zde probíhá instalace příslušenství pro analýzu biologických vzorků, využívající stávajícího moderního mikroskopu AFM instalovaného na Katedře experimentální fyziky PíF UP v říjnu loňského roku. Pro čtenáře ŽUP, kteří nezaregistrovali rozhovor o tomto zařízení v č. 1/2001 v březnovém čísle, jsme požádali vedoucího Katedry experimentální fyziky PíF UP **doc. R. Kubinka, CSc.**, o informace o účelu stávajícího zařízení a rozšíření jeho aplikačních možností:

Mikroskop atomárních sil (AFM) je speciální přístroj, který spadá do kategorie mikroskopů využívajících k zobrazení skenující sondy. V AFM se využívá velmi ostrý hrot mikrometrových rozměrů k tomu, aby sledoval topografii vzorků, v případě relativně rovinných vzorků až na úrovni atomů. Možnost měření je podmíněna realizací velmi přesného pohybu s citlivostí desetin nanometrů (10^{-10} m), který lze zajistit pouze na bázi piezoelektrických manipulatorů. Měření lze provádět ve dvou základních režimech. V prvním – dotykovém režimu – hrot klouže po povrchu vzorku a vlivem nerovnosti se ohýbá raménko, na kterém je hrot připevněn. Změna ohybu se optickou cestou přenáší na detektor, jehož signál se počítačově vyhodnocuje a sestavuje se z něj obraz. Oproti ostatním mikroskopickým technikám (např. elektronovým mikroskopům) lze takto sestavit reálný trojrozměrný obraz, což je kromě možnosti lokálního měření nejcněnější vlastnost mikroskopu AFM. Uvedený způsob měření je zvláště vhodný pro vzorky, které jsou relativně tvrdé a tažení hrotu po povrchu je nemůže poškodit. Mezi takové vzorky patří kupříkladu polovodičové struktury integrovaných obvodů, některé tenké optické vrstvy, povrchy získané laserovým povlakováním, leštěné povrchy optických prvků nebo z biologických vzorků zubní tkáň – dentin. Těmito typy vzorků se naše laboratoř v současnosti zabývá.

Některé vzorky se však přímým mechanickým dotykem mohou poškodit. Proto se používá druhý režim měření – bezdotykový, který využívá pohyb hrotu ve větší vzdálenosti, kde je interakce slabší, ale její zeslabení je kompenzováno použitím střídavého měření. To znamená, že raménko včetně hrotu je rozkmitáváno na vysoké frekvenci (asi 200 kHz) s takovou amplitudou, aby se hrot vzorku nedotýkal. Avšak vliv vzorku se na pohyb raménka přece jen projeví prostřednictvím tlumení, které vzrůstá s přiblížováním raménka ke vzorku. Nárůst tlumení vede ke snížení amplitudy kmitů a sledováním těchto změn lze opět sestavit obraz povrchu, v tomto režimu však s o něco menší přesností. Laboratoř AFM se

v současné době intenzivně zabývá měřením nanočástic oxidů železa, které právě spadají do kategorie lehce poškoditelných vzorků, a to nikoliv kvůli možnosti jejich změny, ale protože jsou jen slabě vázány k podložce, kterou bývá atomárně rovná slída. Hrot tažený po povrchu je měřené místo prakticky „zametl“. Kromě informativních článků ve vědeckopopulárních časopisech jsou v recenzním řízení vědecké práce využívající AFM pro zobrazení nanočástic oxidu železitého. Uveďme např. autory R. Zbořila, M. Mašlána a K. Barčovu a jejich práci *Thermally Induced Solid-State Syntheses of γ -Fe₂O₃ Nanoparticles and their Transformation to α -Fe₂O₃ via ϵ -Fe₂O₃*, která je v tisku v impaktovaném časopise *Hyperfine Interaction*.

Rozsah měřitelných vzorků bezdotykové metody je mnohem širší než u dotykového režimu. S vyjímkou atomárního rozlišení lze bezdotykově měřit všechny vzorky měřitelné dotykovým režimem. Pouze bezdotyková měření však nejsou ideálním řešením. Hraje zde roli hledisko ekonomické, vzhledem k tomu, že hroty pro bezdotykový režim jsou náchylnější k poškození a sada těchto hrotů je dražší než pro režim dotykový. Jsou zde však i důvody experimentální. Jedná se především o kondenzaci vzdušné vlhkosti na povrchu vzorku. V tomto případě bezdotyková metoda analyzuje spíše povrch kapek než vlastního vzorku.

Vliv kondenzace je možné odstranit použitím kapalného prostředí, které bude raménko i část povrchu vzorku obklopotvat. Kromě odstranění zmíněných problémů s kapillaritou umožní rozšíření mikroskopu AFM o „liquid scanner“ především kvalitní měření biologických vzorků v jejich přirozeném prostředí. Pro tento účel bylo vybavení laboratoře doplněno invertním světelným mikroskopem Olympus IX70 se speciálním nástavcem, umožňujícím současně pozorování oběma mikroskopy. Kromě využití v oddělení biofyziky KEF při zobrazení povrchu rostlinných buněk a tkání předpokládáme, že ve spolupráci s lékařskou fakultou se budeme zabývat studiem vlastností povrchů buněk různých buněčných linií (včetně nádorových), analýzou DNA apod. Dovybavením AFM o liquid scanner se vytvořily podmínky pro spolupráci s Ústavem experimentální botaniky při zobrazení rostlinných chromozomů. Podobně může AFM přispět k analýze chromozomů lidských. To však je zatím plánovaná činnost, nyní se s novými možnostmi mikroskopu seznamujeme.

Pokud čtenáře metoda AFM zaujala, dovolím si doporučit návštěvu internetové stránky laboratoře AFM – <http://atmilab.upol.cz>, kde lze nalézt obsáhlejší popis této techniky včetně galerie obrázků.

-red-

ROK 2001**V ZRCADLE ŽURNÁLU UP****Květen**

Ani ve třetím kole voleb nového děkana PF UP ne získal žádný ze dvou kandidátů (doc. J. Blažek a JUDr. M. Malacka) potřebnou nadpoloviční většinu hlasů. * V aule PíF UP přednášel na téma Biologie a ochrana přírody **prof. R. Primack** z bostonského Centra pro energii a environmentální studie. * Na PF UP se konal odborný seminář s mezinárodní účastí na téma **Násilí na seniorech**. * **Setkání mladých jazykovědců** na Katedře bohemistiky FF UP předcházelo lingvistické klání Student a věda 2001. * Katedra germanistiky a nederlandistiky FF UP pořádala kulturní **dny středoevropské nederlandistiky**. * Na FF UP besedoval se studenty spisovatel **M. Viewegh**. * Spolek mediků a LF UP pořádaly **XXXIV. konferenci studentské vědecké činnosti**. * V rotundě PF UP bylo slavnostně otevřeno **Evropské dokumentační centrum**. * Proběhlo další setkání rektorky UP se zástupci studentů. * Byla vyhlášena soutěž o **Cenu rektorky UP**. * Na UP zavítal bývalý absolvent LF UP a nyníjší velvyslanec JAR v ČR **N. El Lehoko**. * V prostorách CMTF se konalo pracovní setkání **děkanů teologických fakult**. * Olomouckou FF UP navštívil **japonský velvyslanec v ČR Z. Ishida**. * V **Literární soutěži pro studenty UP** zvítězili (v kategorii próza) M. Škabrha a (v kategorii poezie) G. Pleska, studenti FF UP. * Proběhl **Sportovní den UP**. * Vydavatelství UP se zúčastnilo mezinárodního knižního veletrhu **Svět knihy 2001** v Praze. * V Galerii Zbrojnice se uskutečnila druhá **aukce výtvarného umění**. * Na krátkou návštěvu Informačního centra UP přicestoval do Olomouce administrátor grantů Mellonovy nadace **prof. A. Lass**. * Slavnostní ukončení tříletého studia **Univerzity třetího věku** proběhlo v aule FFUP. * V rámci cyklu **přednášek o Latinské Americe** přednášeli na FF UP kulturní atašé venezuelského velvyslanectví v ČR P. Lindo a spisovatelé L. B. Garcia a J. Balza. * Na FTK proběhlo česko-slovensko-polské sympozium **Humanitní základy kinantropologických studií**. * Na LF UP byly zahájeny **jubilejní XX. dny mladých internistů**. * Deset let starou Tatra 613 vystřídal ve funkci rektorského **reprezentativního vozu** Peugeot 697.

Červen

Pokračovaly **přijímací zkoušky** ke studiu na UP v příštím školním roce. * Zástupci UP se zúčastnili **veřejného slyšení** Výboru pro vzdělávání, kulturu, lidská práva a petice Senátu PCR v Praze. * Na Teoretických ústavech LF UP proběhly **XV. olomoucké hematologické dny**. * FTK UP uspořádala VII. ročník tenisového turnaje **UP Open 2001**. * Přírodovědecká fakulta UP připravila v pavilonu A výstaviště Flora v Olomouci **Jarmark chemie a fyziky**. * V areálu PíF UP v Olomouci-Holicích bylo slavnostně otevřeno **Centrum pro inovaci a transfer technologií UP**. * V prostorách knihovny biologických oborů na PíF UP byl slavnostně zahájen provoz **nové počítačové učebny**. * Přibýlo dalších **19 absolventů** doktorského studijního programu a **9 docentů**. * FTK UP připravila pro tělesně postižené sportovce tradiční **Knápkův memoriál**. * V olomoucké Vojenské nemocnici se konal **XII. Chvojkův den**, který organizovala ORL klinika LF UP a ORL VN. * Rektorka UP a děkani fakult uvítali **petici Vysokoškolského odborového svazu** na podporu zvýšení rozpočtových výdajů pro vysoké školy. * Předáním certifikátů byl ukončen projekt **Interní certifikace služeb**, na kterém s Úřadem města spolupracovala Katedra rekreologie FTK UP. * Ústřední knihovna UP získala darem **knižní pozůstalost prvního rektora UP J. L. Fischera**. * V rámci mezinárodního radiologického workshopu (Praha) se pracovníci Radiologické kliniky LF UP zúčastnili **přímých přenosů z operačních sálů** významných světových pracovišť. * V berlínském vědeckém nakladatelství Weidler Buchverlag vyšla čtyřsetstránková publikace **olomoucké germanistiky** doc. L. Spáčilové. * **Cenu města Olomouce** obdrželi mj. prof. J. Peřina (PíF UP) a prof. S. Komenda (LF UP). * Na Ústavu lékařské chemie a biochemie byla otevřena **referenční laboratoř SHIMADZU**. * V **překladatelské soutěži J. Levého** získali významné ocenění R. Hýsek a M. Matouchová,

Diskuse, názory, ohlasy**Ad: Jaké konkrétní důvody vedly k vyhlášení voleb do AS LF?**

V ŽUP č. 13 str. 3, v rubrice „Zeptali jsme se za vás“, je na situaci a důvody vypsání nových voleb do AS LF dotazován předseda odstoupivcího AS LF dr. Zlámal. S odvoláním na právního zástupce MŠMT vysvětluje, co vedlo děkana LF k jejich vypsání.

Rovněž já, aniž bych byl oním „bdělým členem akademické obce LF“, na kterého se opakovaně ve svých vyjádřeních odvolává dr. Zlámal, jsem telefonicky kontaktoval JUDr. Koťátkovou (MŠMT), a to ohledně výkladu sporného paragrafu VŠ zákona. Poté, co mi zprvu dr. Koťátková odmítla vyjádření po telefonu, mi bylo sděleno, že paní doktorka situaci na LF nezná, a nemůže se tedy vyjadřovat ke konkrétním důvodům, které k vypsání voleb na LF UP vedly. Připouští, že spornost vidí ve výkladu toho, zdali AS LF „konal“, nebo „nekonal“. Za sdělením předsedy odstoupivcího AS LF v ŽUP vidím alibismus, kterým maskuje, že AS LF v zákonné době skutečně nekonal –

nenavrhol, neschvaloval, nerozhodoval, neusnášel se. Nemohl, protože nebyl svolán. Jestli pracovala ta která komise AS LF, je vedlejší. VŠ zákon jasně definuje, jak AS konat má. Nic „se nespojovalo“ a nebylo na libovůli vedení LF, že „jsme však nechali vše proběhnout“. Nekonání AS LF byl ten legitimní důvod, proč byly vypsány nové volby, nikoliv mlživé argumenty o doplňovacích volbách za odstoupivší studenty. Odkazy na internetových stránkách AS na doklady o tom – zápisy z jednání AS LF – bohužel prozatím zmižely.

V době, kdy vyjde tento článek, bude mít LF volby nového AS za sebou. Velmi přivítám, až se ŽUP „zeptá za nás“ na zachování rovnosti volebního práva, zjevný nesoulad VŠ zákona, Statutu LF a Volebního a jednacího řádu LF nebo na způsob volby předsedy volební komise pro volby do AS LF.

T. Látal, student oboru management zdravotnictví LF UP

ROK 2001 V ZRCADLE ŽURNÁLU UP

oba z FF UP. * Na UP zavítal **španělský velvyslanec v ČR S. Cabanos**. * Workshop tvůrčího psaní vedl na FF UP **dr. H. Blanning** z Miami University. * K otázkám **trendů technického vzdělávání** byla zaměřena mezinárodní vědeckoodborná konference pořádaná Katedrou technické výchovy PdF UP. * Na 10. kongresu Mezinárodní společnosti pro bolesti hlavy v USA dosáhla významného ocenění práce **doc. J. Opavského** zFTK UP. * MŠMTZ přislíbilo **navýšení rozpočtu** vysokých škol pro přijetí většího množství studentů než loni.

Červenec – srpen

Začaly letní prázdniny. * Sekce nederlandistiky pořádala **letní kurz frištiny**. * Pracovníci Společné laboratoře optiky a FZÚ AV ČR se zúčastnili mezinárodního workshopu k projektu **Pierre Auger Observatory** ve Zlíně. * Na FF UP proběhla **Letní škola slovenských studií**. * S novým českým rekordem se z **univerziády v Pekingu** vrátila studentka FTK UP M. Kubalčíková. * Studenti a doktorandi PŘF UP absolvovali úspěšné vystoupení na **americko-českém workshopu** v Praze na téma **Plant Hormone Cytokinin**. * Na PdF se konal **8. ročník letní školy pro učitele občanské výchovy**. * Na FF UP proběhly **XVI. olomoucké dny rusistů**. * Souběžně s konáním čtvrtého ročníku **Letní školy rozvojové pomoci a spolupráce na UP** proběhla schůzka ministrů životního prostředí zemí Visegrádské skupiny. * V souvislosti s finanční situací vysokých škol vyzvala rektorka UP prof. J. Mačáková **poslance a senátory** širšího regionu k setkání s vedením univerzity.

Září

V rámci olomouckých **Dnů evropského dědictví** zpřístupnila UP široké veřejnosti některé historické prostory svých objektů. * Pod názvem **Těloolomouc** připravila FTK UP celostátní setkání učitelů tělesné výchovy. * Při příležitosti konání konference Knihovny a architektura byl jeden ze sálů Ustřední knihovny UP pojmenován **Sál Nadace Andrewa W. Mellona**. * Na Teoretických ústavch LF UP proběhly **XVI. biologické dny**. * Katedra bohemistiky FF UP pořádala **seminář pro zahraniční bohemisty**. * **Konferenční servis UP** se přestěhoval do prostor Zbrojnice (IC UP). * Byla vyhlášena **Cena klubu absolventů a příznivců UP**. * V Olomouci se sešli **děkaní českých a slovenských právnických fakult**. * V souvislosti s teroristickým útokem 11. 9. zaslala olomoucká univerzita **vyjádření soustrastí** svým partnerským univerzitám v USA. * Centrum srovnávacích kulturních studií FF UP uspořádalo tradiční **kolokvium amerikanistů**. * Pro **nezájem oslovených poslanců a senátorů** o setkání s vedením UP byla připravovaná schůzka zrušena. * Akademická obec PF UP navrhla své **kandidáty na děkana**. * Rektorka UP prof. J. Mačáková se zúčastnila **veřejného slyšení v Senátu PCR** k financování vysokých škol. * Katedra matematické analýzy a aplikované matematiky PŘF UP pořádala v pořadí již devátý **mezinárodní seminář diferenciálních rovnic**. * Pracovní seminář s mezinárodní účastí **pro vyučující angličtiny** proběhl na PF UP. * Za účasti zástupců francouzských ambasad z Prahy, Varšavy a Bratislavy proběhl na FF UP mezinárodní seminář **École doctorale Olomouc**. * Na Teoretických ústavch LF UP se konala konference věnovaná klinickému a experimentálnímu **výzkumu vyšších nervových funkcí**. * Na LF UP se konalo setkání rakouských, slovenských a českých psychiatrů – **Ö. S. T. symposium**. * Na Přírodovědecké fakultě se uskutečnila konference **českých geografů**. * V Hradci nad Moravicí se olomoučtí odborníci zúčastnili **IX. sjezdu českých a slovenských patoložů**. * Pod záštitou ministra zdravotnictví se v prostorách Právnické fakulty UP konala konference na téma **Dobrá praxe v řízení zdraví, prostředí a bezpečnosti při práci**. * Student geoinformatiky (PŘF UP) E. Kudrnovský se stal **milionářem** v soutěži redakcí Žurnálu UP a www stránek UP. * Promovalo dalších **27 nových absolventů doktorských programů**. * V Galerii Zbrojnice vystavoval své výtvarné práce **RNDr. B. Smysl** z Ústavu soudního lékařství LF UP. * Akademik centrum UP nabídl **veselé kolování** až do listopadu.

UDÁLOSTI II

Večírkové lepoporelo

Hektické období končícího semestru a předvánočních nákupních horeček je již tradičně opeřeno (či oviněno?) večírkou oborové všehochuti, jejichž cílem je utužit studentsko-pedagogický kolektiv v jiném než jen výukovém a vědeckém směru. Některé obory situují tuto mimoškolní aktivitu do prostor k ní určených jako U-klub či rozličné olomoucké restaurace, ty troufalejší zůstávají věrný své univerzitě.

Studenti rusistiky se pro svůj mikulášský večírek (3. 12., U-klub) inspirovali ruským folklórem a patřičně oděni předvedli pásmo „prostonárodních písní a říkadel“. Součástí večírku bylo pasování studentů prvního ročníku, kteří museli věrnost oboru stvrdit přísahou na česko-ruský slovník (viz foto č. 1).

Foto č. 1

Foto č. 2

V pondělí 10. 12. se v restauraci Na pile sešli **budoucí ochranáři a tvůrci životního prostředí**. Mobilní zprávu z večírku přetiskujeme v plném znění: „pasování prváků rumem, slavné výroky vyučujících, bohatá tombola, předání Ekozy (ekologická koza – putovní oborový talisman, pozn. aut.) a rozpůlení bobra z chleba. Volná zábava, tanec, alkohol a jiné drogy. Málo spánku.“

Téhož dne proběhl v hospodě U Rytíře **Wieczórek polonistyczny** za účasti asi padesáti studentů, pedagogů a dalších **polonofilů**. Kromě programu připraveného jako tradičně vyššími ročníky zaujali letošní prváci. Jejich velkolepě pojatá gurmánská soutěž na téma **Polská kuchyně s ochutnávkami** potěšila leckterý žaludek. Po absolvování psychicky náročné zatěž-

PŘEDSTAVUJEME: MARTINA BOTOŠOVÁ

Cena ministra školství pro absolventku PdF UP

Martina Botošová, absolventka PdF UP v Olomouci, převzala dne 19. 11. 2001 na slavnostním zasedání v Praze **Cenu ministra školství, mládeže a tělovýchovy pro vynikající studenty a absolventy studia**.

M. Botošová přes nejtěžší zrakové postižení (nevidomost) s vyznamenáním ukončila v červnu 2001 studia učitelství pro 2. stupeň základních škol v oboru český jazyk – občanská výchova. Následně v září 2001 úspěšně vykonala státní závěrečné zkoušky souběžného studia speciální pedagogiky taktéž na PdF UP v Olomouci.

Veškeré studium absolvovala nevidomá M. Botošová s příkladnou aktivitou, plíí a vytrvalostí. Svým přístupem ke studiu, otevřeností a sympatickým vystupováním získala respekt studentů i pedagogů. Její pečlivost, iniciativa a příkladné chování bylo kladně přijímáno také na školách pro zrakově postižené, kde vykonávala pedagogickou praxi.

Svým postojem a výsledky ve studiu prokázala M. Botošová nejen možnost úspěšného absolvování vysokoškolského vzdělávání i s vážným postižením, ale současně velmi pozitivně ovlivnila náhled intaktní společnosti na integraci osob se specifickými potřebami. Pedagogická fakulta UP v Olomouci má již dlouhodobě zkušenosti se vzděláváním handicapovaných osob. Výsledky M. Botošové jsou mimořádné, a to i ve srovnání se zdravými studenty.

Udělení **Ceny ministra** je významným stimulem pro další profesionální i studijní dráhu M. Botošové, neboť oceněná uvažuje do budoucna o studiu v doktorském studijním programu. Je rovněž následováníhodným příkladem pro všechny handicapované rozvažující případnou možnost studia na vysoké škole.

Doc. A. Peutelschmiedová, Ph.D.,
Katedra speciální pedagogiky PdF UP

AFO 2002 „... a co dál, dokumente?/What's Up, Doc?“

AFO 2002 má vlastní webové stránky

Ve čtvrtek 6. 12. byl spuštěn veřejný provoz webových stránek 37. ročníku festivalu Academia film Olomouc, který se uskuteční ve dnech 22. – 28. 4. 2002. Česko-anglický web AFO 2002, rámovaný výtvarným motivem nadcházejícího ročníku, najdete na adrese <http://www.afo.cz>. Rovněž odkaz z hlavní stránky serveru www.upol.cz je od 6. 12. již plně funkční pro stránky nového ročníku.

V současné době je stěžejní úlohou stránek podávat základní informace a poskytovat on-line

a download služby tvůrcům a producentům při přihlašování příspěvků do mezinárodní soutěže AFO 2002. Webové stránky budou v následujících měsících průběžně doplňovány o nové rubriky („Aktuality“, „Filmy/CD-ROM“, „Sponzoři“) tak, jak bude vznikat např. katalog soutěžních příspěvků nebo jak budou uzavírány smlouvy s partnery festivalu.

UDÁLOSTI II

kávácí zkoušky byli první přijati mezi polonistickou obec.

Nabitě bylo úterý 11. 12.: U Pelikána se sešli **geologové, budoucí výtvarní pedagogové** uspořádali v prostorách své katedry dýchánek v duchu osmdesátých let (nechybělo dobové odění jako plíšňáky, mikiny všeho druhu, mokasiny, mrkváče apod., tanci a poslechu hrály tehdejší popové hvězdy – viz foto č. 2).

Teatrologové a filmologové zakončili (snad) večírkovou semestrální sérii v „akademickém“ Doupěti (viz foto č. 3). Večírkou předcházela vědecká konference nazvaná **Brouk Pytlík a akademická obec** s podtitulem *Když se ráno probudím, jsem nešťastný a musím myslet na brouka Pytlíka* (bliže níže).

Středa 12. 12. patřila **anglistům a amerikanistům**, kteří svou party nazvali *The Marriage of Heaven and Hell (Manželství nebe a pekla)*. Připomenuty byly kultovní učebnice anglického jazyka pro jazykové školy variacemi nazvanými *Everything you wanted to know about Susan Prokop... but were afraid to ask a Prokop family in*

Foto č. 3

2001. K tanci a poslechu hrála kapela Hootchie Cootchie Band (foto č. 4).

Honosnější formu zimních radovánek zvolili **medi-ci-stomatologové**, kteří se 7. 12. sešli na každoročně pořádaném plese. Sálu nedominovala mohutná nafukovací stolička, jak by se u budoucích zubních odborníků dalo očekávat, ale tradiční balónková výzdoba. Na programu byla variace na bossanovu s originálním textem, pedagogové se utkali v *Kufru*, nechyběla tombola s hlavní cenou – mikrovlnou troubou.

Paralelně probíhal v sále Národního domu *VI. Gala ples budoucích právníků*. K plesovému rejse 20. 12. chystají také **historici**. Návštěvníci plesu s podtitulem *Šlechta v osidlech dějin* se mohou těšit na vybrané pokrmy připravené dvorním kuchmistrem Jeho Milosti Císařské, též i na hojnost vína, piva a medoviny. Ke kratochvíli vzácných hostů vyhrávají budou vlastní hudebníci, přípraveny jsou i žertovné kusy múzami nadaných pánů a panen“.

Taková tedy byla první půle prosince na naší alma mater. Ne všechny večírky jsme stačili zaznamenat, některých jsme se zúčastnili osobně, na jiných jsme měli své zvědy. Oborům, jež jsme opomenuli, se omlouváme. Takže – zase za rok.

Připravila A. Novobilská
foto autorka, -dag- a -tj-

Foto č. 4

Brouk Pytlík a akademická obec

V úterý 11. 12. se ve Filmovém sále FF UP uskutečnila konference na téma „Brouk Pytlík a akademická obec aneb když se ráno probudím, jsem nešťastný a musím myslet na brouka Pytlíka“. Mediálním partnerem akce bylo rádio Svobodný Jerevan.

(De)strukturalistickému rozboru tu byl podroben výrazný fenomén dětské literatury – Sekorův brouk Pytlík. Společným rysem příspěvků mladých filmologů byl odklon od prvoplánového vnímání příběhu a postavy (do 30 let) k poučenému mezioborovému náhledu (od 30 let). Tématický rozptyl referátů byl vskutku úctyhodný: *Filmové adaptace brouka Pytlíka* (Pytlíkův pocit exilu na okraji mraveniště), *Malířské kousky brouka Pytlíka* (Brouk Pytlík jako vizionář výtvarné avantgardy), antropo-

Na tváři lehký smích...

Studenti na koleji všechno prochlastají, takže přemýšlejí, jak levně získat jídlo.

„Ty hele, a co kdybysme na koleji chovali prase?“ povídá jeden student druhému.

„Ty ses zbláznil, ne? A co ta špína a smrad tady?“

„No co...? Si zvykne!“

morfizovaný vzorec chování Brouka Pytlíka ve světle teorie vědeckého fekalismu, Brouk Pytlík a syndrom falešného proroka (O odlišném diskurzu narativní fikce a lži) či *Motiv Lolity* v *Trampotách brouka Pytlíka* (s přihlédnutím k entomologickým pracím V. Nabokova).

Příspěvky přednesené na konferenci vyjdou ve zvláštní literární příloze časopisu *The Turkmenian Journal of Entomology, Aesthetics & Cosmetics* s *impaktovým faktorem minus dvacet čtyři*.

Text a foto -ano-

ROK 2001**V ZRCADLE ŽURNÁLU UP****Říjen**

Rektorka UP nabídla AS UP, aby zvážil její **setrvání ve funkci**; AS UP ale její odvolání nenavrhl. * Ve zcela zaplněné aule PF UP přijali členové akademické obce UP na svém **protestním shromáždění** Olomouckou výzvu k současnému stavu financování vysokých škol. * UP udělila čestný doktorát významnému představiteli světové perinatologie **prof. K. Maršálovi**. * Akademický senát UP vydal stanovisko **ke kritické situaci v českém vysokém školství**. * Proběhla **tisková konference UP** k zahájení nového akademického roku. * V Galerii Zbrojnice byla otevřena výstava **Klubu konkrétníků**. * Akademický senát PF UP zvolil do nejvyšší akademické funkce fakulty **JUDr. Mag. iur. M. Malacku**, který se tak stal nejmladším děkanem v dějinách olomoucké univerzity. * FF UP navštívil německý teatrolog **dr. E. Ertel** z berlínské Svobodné univerzity. * V Kongresovém sále SLO UP a FzU AV ČR se uskutečnil mezinárodní seminář na téma **Klasická a kvantová interference**. * Děkan PdF UP vyhlásil 1. ročník fotografické soutěže o **Cenu J. Štreita**. * **Nadoraz** soutěžili jednotlivci i dvojice v univerzitním přeboru v extrémním závodě na loděnici SK UP. * **K Olomoucké výzvě** se připojily další české vysoké školy a instituce. * Prezident republiky jmenoval **nové profesory**, mezi jinými i prof. J. Riegerovou (FTK UP) a prof. I. Hlobila (FF UP). * Místem olomouckého **E-fóra**, pořádaného v rámci Fóra 2000, byla Filozofická fakulta UP. * Začaly přípravy **Popravě českých vysokých škol**. * K příležitosti 10. výročí založení olomoucké Právnické fakulty byly v rotundě PF UP slavnostně předány pamětní medaile a otevřena výstava věnovaná **životu a dílu prof. K. Engliše**. * Pro příznivce **impakt faktorů** bylo zavedeno připojení na Journal Citation Reports. * Na FF UP besedovali studenti i učitelé se zájmem o organizaci kurzů na téma **gender studies**. * Proběhla imatrikulace studentů 1. ročníku **Univerzity 3. věku**. * **Cenu Edvarda Beneše** z oboru Historie 20. století získal letos student FF UP M. Bača. * Vedení UP vydalo **stanovisko k vyjádření ministra školství, mládeže a tělovýchovy ČR** k hospodaření UP. * Hostem D-klubu na Katedře teorie a dějin dramatických umění FF UP byl **Dr. Drábek**, autor projektu *Hoříci dům*. * **IX. moravskoslezské dny** proběhly za účasti olomouckých pneumologů v Luhačovicích. * Katedra speciální pedagogiky PdF UP uspořádala seminář **Náš svět** věnovaný činnosti občanského sdružení *Ecce homo Šternberk*. * V Galerii Zbrojnice proběhla **3. aukce výtvarného umění**. * Katedra historie pořádala mezinárodní **symposium o šlechtě**. * Mezi účastníky **VIII. ročníku evropského veletrhu vzdělávání** v Brně byla i olomoucká univerzita. * Na FF UP přicestovali zástupci **Japan International Cooperation System**, aby se seznámili s možnostmi realizace grantového projektu UP. * Akademický senát FF UP vydal stanovisko, podle něž očekává veřejnou **omluvu ministra školství, mládeže a tělovýchovy ČR** za výroky vůči UP. * Se studenty FF UP besedovala **Zpravodajka ČR** P. Jazairová. * Katedra speciální pedagogiky PdF UP uspořádala setkání na téma **Reflexe studia očima mladých absolventů**. * Na FF UP přednášel **ředitel Židovského muzea** v Praze PhDr. L. Paviát. * Vydavatelství UP představilo na **LIBRI 2001** produkci ve vlastním stánku. * Český červený kříž v Olomouci nabídl UP **přechodné ubytování pro její zaměstnance**.

Listopad

Osmou výroční fischerovskou přednášku uvedl na téma **Molekulové vědy: deset poznámek bývalý před- seditel AV ČR, odborník v kvantové chemie prof. R. Zahradník**. * Na závěr studentského happeningu byly na nádvoří tereziánské zbrojnice **popraveny všechny fakulty UP** a Ostravská univerzita; o zprostředkování poprav požádaly Slezská univerzita Opava a FF MU Brno. * V Galerii Zbrojnice byla zahájena výstava fotografií M. Borovičky na téma **Žena**. * Na CMTF UP proběhlo diskusní setkání k obsahu sociálního listu České biskupské konference **Pokoj a dobro – rok poté**. * Katedra slavistiky FF UP pořádala první **olomoucké sympozium ukrajinistů**. * SK UP připravil k příležitosti Dne boje studentů za svobodu a demokra-

ROK 2001

V ZRCADLE ŽURNÁLU UP

ci **Memoriál 17. listopadu v plavání**. * Otolaryngologická klinika LF UP a Společnosti pro studium hlasu a řeči na UP byly spolupořadatelé **XII. celostátních foniatrických dnů** ve Zlíně. * Na FF UP proběhla **prehlídka latinskoamerických filmů**. * K 105. výročí založení Fakultní nemocnice v Olomouci byl uspořádán **varhanní koncert** u sv. Mořice. * Na programu **Měsíce česko-činské společnosti** se podíleli také studenti Kabinetu Dálného východu. * Tradiční **turnaj tenisových čtyřher** pořádala v Prostějově FTK UP. * **Čtvrtý kongres osteologů** proběhl v olomouckém Slovanském domě. * Akademik sport centrum pořádá k Mezinárodnímu dni studentů tradiční **volejbalový turnaj**. * V Galerii Zbrojnice besedovala se studenty **francouzská spisovatelka E. Bernheimová**. * UP navštívila zástupkyně Rakouského ministerstva zahraničních věcí **M. Kalistová**. * V aule FF UP proběhla diskuse se studenty na téma Česká republika ve vztahu k EU za účasti vedoucího delegace Evropské komise v ČR **R. Cibriána**. * **Diskriminaci v římském právu** byla věnována IV. konference právních romanistů, která proběhla na PF UP. * Na UP přicestoval zástupce Německé chemické společnosti **prof. W. Koch**. * Univerzita Palackého pořádá **Den otevřených dveří**. * Olomoučtí muzikologové z FF UP připravili konferenci na téma **Varhany a jejich funkce** v Čechách a na Moravě 1600–2000. * Začaly přípravy **37. ročníku AFO 2002**. * Středisko distančního vzdělávání na FF UP pořádalo **Týden vzdělávání dospělých**. * V suterénu Katedry politikologie otevřel Spolek studentů FF UP **F Klub**. * Na Lékařské fakultě UP byly vyhlášeny **volby do AS LF UP**. * V aule FF UP byly slavnostně předány diplomy novým doktorům, dekrety novým docentům, Ceny rektorky UP a Klubu absolventů a příznivců UP a Čestná uznání autorům vědeckých monografií. * Katedra občanské výchovy PdF UP pořádala ve Šternberku šestý ročník **trináctinásobného česko-německo-polského sympozia** na téma **Výchova k demokratickému občanství a evropanství**. * Katedra germanistiky FF UP připravila mezinárodní konferenci s názvem **Pod hákovým křížem: Literatura z Čech a Moravy 1938–1945**. * Jednu z **Cen za farmacii v roce 2001** získal reprezentant UP. * Otázkám **variability srdeční frekvence a jejího hodnocení v biomedicínských oborech** byl věnován mezinárodní seminář na FTK UP. * **Ceny ministra školství** za rok 2001 získali mj. prof. L. Kubáček (PřF UP) a M. Botošová (absolventka PdF UP). * Akademicky senát CMTF UP vydal prohlášení podporující postoje **V. Protivínského**. * Ve velké zasedací místnosti Rektorátu UP byla slavnostně předána letošní **Cena Shimadzu**. * Na FF UP se konala přípravná schůzka k obnově **odborové organizace**. * Ve studentské galerii Výpad se konala vernisáž výstavy aktů z **workshopů figurální kresby** pod vedením prof. B. Jirků. * Katedra romanistiky FF UP připravila v Galerii Zbrojnice setkání s kanadským dramatikem a režisérem W. Mouwadem. * **Britská rada** v Olomouci předala UP současný fond knih a videoprogramů v hodnotě téměř 6 mil. Kč. * Olomoucká firma Progress se rozhodla přispět do rozpočtu olomoucké univerzity jednou korunou z každého prodaného hamburgeru.

Prosinec

Vědecká rada UP schválila návrh na udělení **Ceny za přínos dokumentárnímu filmu** Marcelu Łozińskému pro 37. ročník AFO 2002. * V Galerii Zbrojnice byla otevřena výstava tří olomouckých umělců a pedagogů – B. Teplého, J. Jemelkové a D. Puchnarové s názvem **Fata morgana**. * Moravskoslezská křesťanská akademie upřádala za účasti členů akademické obce UP konferenci na téma **Etické problémy transplantací**. * **Plavci SK UP** úspěšně reprezentovali v USA. * Pro účely výuky poskytla firma SAP ČR Přírodovědecké fakultě UP práva na užívání počítačového **programu mysAP.com**. * V soutěži o nejlepší **www stránky vysokých škol** se mezi sedmi univerzitami UP umístila na 4. místě. * Oddíl **synchronizovaného plavání SK UP** v Olomouci pořádá předvánoční vystoupení. * A dále: **čtete Žurnál č. 14/2001 – i v roce 2002!**

-mav-

VZPOMÍNKY

Olomoucké Vánoce za císaře pána

(Z knihy *Olmützer Erinnerungen vom Direktor Josef Föhner, Olomouc 1930*)

Bylo to na počátku šedesátých let minulého století (roz. 19. – pozn. překl.), kdy jsem působil jako mladý učitel na dívčí národní a měšťanské škole na Hradě v Olomouci. Podobně jako nyní rodičovská rada se tehdy staral Dámský dobročinný spolek s příchodem chladného ročního období o osácení chudých a nezaopatřených školáků a o uspořádání vánoční slavnosti pro tyto děti. Ona slavnost a rozdávání oděvů, bot a jiných potřebných věcí vedle malé sladkosti se tehdy konala v sále městské reduty. Vánoční dárky připravovali učitelé. Boty a šaty zhotovené podle předem získaných tělesných měř dětí byly dodány do školy třídním učitelům a ti pak dárky pro svou třídu zabalili, opatřili jmenovkami a měli je pohotově pro nadílku. Jeden nebo dva dny před svatvečerem byl v sále městské reduty vztyčen velký vánoční strom a balíčky byly u stromu rozloženy na dlouhém stole. Samu slavnost zahájily dvě vánoční písně zapívané nejvyššími třídami chlapecké a dívčí měšťanské školy.

Nato proslavil starosta města ke shromážděným řeč a rozdáváním dárků započalo. Obdarovávaní se ujaly členky Dámského dobročinného spolku, přičemž třídní učitelé dámám příslušné balíčky podávali. Vánoční slavnost pro školní mládež se v této podobě rok od roku opakovala.

Už nevím, proč byla jistého roku vánoční slavnost odložena – zkrátka a dobře my učitelé jsme museli ze „služebních ohledů“ zůstat o prvním vánočním dnu v Olomouci. Bylo to v mém životě poprvé, kdy jsem nemohl strávit Štědrý večer v rodičovském domě. Tento osud jsem sdílel ještě s jedním mladým a neženatým kolegou. Když nastal Štědrý večer, sešli jsme se v mém bytě „u matky Menzlové“ na Mořickém náměstí a společně jsme „oslavovali“. Hostince a kavárny byvají tohoto večera puste a beztak jsme v nich neměli co hledat, poněvadž při našem náramném příjmu 40 zlatých měsíčně, tj. jeden zlatý třiatřicet a jednu třetinu krejcaru denně, z čehož jsme museli obstarat stravu, byt a osácení, jsme si vůbec nemohli vyskakovat, zvláště když se blížil konec měsíce. Po velmi, velmi skrovné večeři jsme si při světle svíčky – elektrické osvětlení tehdy v Olomouci nebylo – vzájemně vyprávěli o vánočních nadílkách v našich domovech; viděli jsme v duchu zasněženou vesnici, zasněžený kouzelný svět horského lesa s lesní kapličkou, večerně osvětlený vesnický kostelík; slyšeli jsme v myšlenkách zpěv vesnického společenství, viděli jsme v duchu vánoční stromky třípytlíci se za rozzářenými okny prostých selských stavení a vánoční stromek dní svého nevinného dětství v rodičovském domě. Mysleli jsme ale rovněž na ty, kdo museli pobývat v cizině, daleko od svého rodiště, na choré, osamělé a opuštěné. Po takovém ohlédnutí, když mezitím nadešla hluboká noc, jsme se vydali na noční procházku městem, v němž již zcela utichl denní halas. Na jasném nebi se mihotaly nescíslné hvězdy a díky svícím na vánočních stromech se z oken chudých i bohatých obydlí línula světečnická zář. Byl to pro nás bolestný pocit.

O jedenácté hodině noční se z veškerých věží městských kostelů rozezněl chór zvonů, zvoucí na půlnoční mši – slavné služby boží. Pospíšili jsme si bez prodlení k arcibiskupské rezidenci, abychom shlédli to, co jsme nikdy předtím nespasřili – pouze jedinkrát za rok se uskutečňující noční výjezd knížete arcibiskupa ke slavnostní bohoslužbě. Kníže arcibiskup, jímž tehdy byl Bedřich lantkrabě z Fürstenberka, postavou, držení těla a svou celou bytostí kníže v nejvládnějším smyslu toho slova, seděl, uděluje přítom požehnání, v tzv. zlatém kočáře, daru císařovny Marie Terezie. Kočár, do něhož byly zapřaženy tři páry nádherných andaluských rapů a kolem něhož kráčelo početné služebnictvo ve skvostných livrech třímajících pochodně, řídili bohatě přemovaní rejtaři. V hustém špaliru diváků a za vyzvánění všech dómských zvonů se honosný průvod pohyboval k domu sv. Václava. Z jeho vstupního portálu – katedrála nebyla tehdy ještě přestavěna – vedli církevní kníže v dlouhém průvodu, v jehož cíle byl nesen arcibiskupský kříž. Průvod sestával z prelátů

v ozdobných ornátech, kanovníků, kněží a alumnů (tj. studentů Teologické fakulty) v bělostných klerikách. Za slavnostních zvuků varhan průvod krácel širokou lodí kostela osvětlenou stovkami vánočních svíček k hlavnímu oltáři a poté k trůnu pod baldachýnem. Kníže arcibiskup s prstenem a berlou, oděný ve blyštivém ornátu s veškerými insigniemi, celebrou s obvyklými ceremoniemi slavné služby boží, během nichž byla na kůru uvedena pastorální mše. Krátce předtím po smrti dómského kapelníka Trousila povolal kníže arcibiskup z Fürstenberka do Olomouce na toto kapelnické místo reformátora církevní hudby a skladatele P. Pavla Křížkovského, augustiniána a bývalého regenschorho augustiniánského kláštera v Brně. Jeho reformní dílo spočívalo v prvé řadě v tom, že vyhostil z kostelů instrumentální hudbu jakožto příliš hlučnou a hlavní důraz položil na velebný sborový zpěv. Krásné zpěvy, zejména rozličné variace písní betlémských pastýřů, jež za doprovodu varhan rozeznávaly z dómského kůru za vánoční noci majestátní prostor katedrály, musely hluboce rozechvát srdce věřících.

Když jsme po skončení půlnoční bohoslužby opouštěli dóm, nastala již ve městě „tichá noc, svatá noc“, jak se pěje ve vrocí vánoční písní. Odebrali jsme se do svých obydlí a já jsem teprve nyní plně pocítil svou osamělost za svatého večera; usinal jsem s myšlenkou na Vánoce ve své staré domovině.

Z německého originálu přeložil

-if-

Na obrázku olomoucký kníže arcibiskup Bedřich Egon lantkrabě z Fürstenberka, zvolený 6. 7. 1853; ocelorytina z *Allgemeine illustrierte Zeitung*, 1853.

Šťastné Vánoce a úspěšný nový rok 2002 přeje svým členům a celé univerzitní obci

Klub absolventů a příznivců UP.

Z HISTORIE OLOMOUCKÉ UNIVERZITY

Jídelníček chovanců, úředníků a služebnictva šlechtického konviku v Olomouci o Vánocích roku 1777

Ve fondech Moravského zemského archivu v Brně se dochoval vzácný doklad o stravování olomouckých konviktistů z posledního léta existence staré olomoucké univerzity, nežli byla dekretem císaře Josefa II. ze dne 24. května 1778 přeložena do Brna (dodejme, že 12. září 1782 byla brněnská univerzita zrušena a v Olomouci bylo zřízeno lyceum s omezenými promočními právy). Dotyčný jídelníček nese nápis *Kuchel-Zettel bei dem Adelichen Collegio in Ollmütz von ersten Novembris 1777 bis Ende Januarii 1778*, pokrývá tedy období od 1. listopadu 1777 do 31. ledna 1778 a je jedním z výsledků reorganizace konviku uskutečněné podle dispozic panovnice Marie Terezie císařským komořím a radou moravského gubernia (tj. místodržitelství) v Brně Karlem markýzem de Ville v návaznosti na zrušení Tovaryšstva Ježíšova papežským breve „Dominus ac Redemptor noster („Pán a Vykupitel náš“ z 21. července 1773. Jednalo se především o striktní oddělení konviku pro studující teologie, tj. semináře, a konviku „šlechtického“, tj. pro světské studenty – potomky zejména moravskoslezské aristokracie, kteří za ubytování a stravování v konviku platili nebo jim bylo přiznáno stipendium z některé nadace. Příslušné návrhy markýze de Ville v tom směru byly stvrzeny dvorním dekretem z 28. srpna 1777. Kněžský seminář, nazývaný nadále „kněžský dům (domus presbyterum, Priesterhaus)“, byl do té doby umístěn v budově někdejší jezuitské koleje (dnes Vojenský správní archiv na náměstí Republiky) a užíval kostela Panny Marie Sněžné. K 1. listopadu 1777 byla budova někdejší jezuitské koleje předána vojenskému eráru pro kasárenské účely (s výjimkou traktu, v němž byla dislokována knihovna a matematický kabinet), kostel Panny Marie Sněžné byl od nových kasáren oddělen a „kněžský dům“ přesídil do objektu konviku, nazývaného tehdy Ferdinandským konviktem na upomínku velkorysé donace císaře Ferdinanda II. (V dnešní době jsou konviktní budovy rekonstruovány pro potřeby uměnovědných kateder UP.) Naproti tomu „šlechtický konvikt (collegium nobilium)“ se z Ferdinandského konviku přestěhoval do budovy zrušeného semináře sv. Františka Xaverského (dnes budova Cyrilometodějské teologické fakulty UP). Zemským komisařem šlechtického konviku byl jmenován Karel markýz de Ville, jemuž byl podřízen ředitel konviku Jan svobodný pán von Stomm, současně ředitelem olomoucké stavovské akademie. O chovance konviku dále pečovali „první představený domu“ P. Antonín Schneider, čtyři duchovní „nižší představení“ (světští kněží Gatty, Standhartner, Waldpert a Leopold Schneider) a dva světští „nižší představení“ (Franz Benisch a Martin Wicksch).

Slavnostní otevření reorganizovaného šlechtického konviku se konalo 27. listopadu 1777 s náležitou pompou – markýz de Ville přijel ke kostelu P. Marie Sněžné v kočáře taženém šestisprávcem a obklopeném množstvím lokajů v livrech, za kočárem následoval průvod šlechtických konviktistů (bylo jich přes 40), na ochozu kostela troubili pozouněři a v kostele samém vzbuzoval úctu portrét Marie Terezie pod nádherným baldachýnem. V chrámové prostře nejdříve přonesl profesor morálky, pastorálky a církevního řehnickví na Teologické fakultě ThDr. Václav Schanza řeč, v níž zdůraznil dobrotivost panovnice a povinnosti chovanců semináře a šlechtického konviku (následujícího roku se Stanza stal v pořadí sedmdesátým čtvrtým rektorem olomouckého vysokého učení). Nato odsloužil infulovaný (tj. s právem nosit mitru a berlu) probošt Maximilián Antonín Wittola mši, kompanie granatníků vystřílela šest salv a zazněl chorál Te Deum laudamus (Tebe, Bože, chváleme). Slavnost pokračovala v malém sále budovy reorganizovaného šlechtického konviku (tj. v někdejší seminární sv. Františka Xaverského), vyzdobeném rovněž portrétem Marie Terezie pod baldachýnem; markýz Karel de Ville tu proslavil ke

šlechtickým konviktistům delší řeč, jejíž koncept se dochoval ve fondech Moravského zemského archivu v Brně, přičemž mj. prohlásil: „Zavažte se pilně studiu jednotlivých vyučovacích předmětů i rytířským cvičením, přiveďte veškeré tyto vědomosti a schopnosti k jejich plné síle, neboť je vašim předurčením zhodnotit získané znalosti ve službách nejmilostivější, leč také nejspravedlivější panovnice.“

Kromě výše uvedených „představených“ šlechtického konviku patřili k zaměstnancům tohoto konviku správce, domovník, vrchní štolba a štolba, šermířský mistr a učitel šermu, taneční mistr a předtanečník, jakož i učitel a podučitel jazyků. Profesori univerzity a jiní učitelé byli v konviku zaměstnáváni jako korepetitoři – působili zde v této funkci např. profesor veřejného práva Josef Vratislav Monse, profesor občanského práva Jan Kniebandl z Ehrenzweigu, profesor filozofie František Karpe a profesor politických a hospodářských věd Leopold Schulz, a to za roční odměnu 200 zlatých bez rozdílu. Pro péči o nejmladší chovance konviku byli určení dva učitelé normální školy; kustod Studijní knihovny Jan Alois Hanke zde učil češtině, učitel Wende reťorice (každý z této čtvrtě za 100 zlatých ročně), o zdraví konviktistů se starali lékař Nerlich a chirurg (ranhojič, felčar) Hecht. Početné mužské služebnictvo sestávalo ze dvou kuchařů, šesti kuchtíků, hlavního portýra a portýra, čtrnácti livrejovaných sloužících, stolníka a sklepníka, čtyř stájníků a dvou kočů (pečujících o 16 jezdeckých koní a čtyři koně tažné), dvou příkazníků či poslů („Ordonnanz“), dvou podomků a ošetřovatele nemocných. K ženskému služebnictvu náleželo šest pradel a dvě „děvečky pro všechno“, jak patrně lze přeložit dobově označení „Kamplerrinnen“, v dnešních německých slovnících neuvedené.

Náklad na vydržování (s veškerým zaopatřením včetně osázení a ubuvi) jednoho šlechtického konviktisty činil 450 zlatých ročně, tedy sumu na tehdejší poměry horentní. Pro srovnání ještě další údaje o plátech představených a zaměstnanců konviku: guberniálnímu radovi a zemskému komisaři konviku markýzi de Ville byla přiznána roční remunerace (odměna k platu) ve výši jednoho tisíce zlatých, „první představený“ konviku pobíral 500 zlatých ročního platu, honorář za návštěvy lékaře činil 100 zlatých, chirurga 80 zlatých ročně, vrchní štolba, šermířský mistr a taneční mistr si vršili na 200 zlatých ročně, zatímco jim podřízené pomocní učitelé měli o 50 zlatých ročně méně; kuchař vydělával 130 zlatých ročně, lokaj 96 zlatých, stolník a sklepník 30 zlatých, kuchtíky, podomek a „děvečka pro všechno“ pouhých 24 zlatých ročně; zato námaha jedné každé pradelny byla oceněna 60 zlatými ročního platu.

„Gala“ uniforma chovanců konviku se vyznačovala frakem z jemné modré látky a červenou vestou, frak jejich všední uniformy byl ušit ze šedého sukna. Hlavu konviktisté pokrývali kastorovým kloboukem (tzn. cho-

tovaným z tuhé plsti s vlasem – bobřími chlupy) se stříbrnou portou, postříbřeny měli rovněž přezky u bot; na vycházku chodili ozbrojeni kordem. Byli povinni dodržovat domácí řád konviku a rozvrh vyučovacích hodin, zejména pak měli řádně obdývat ranní a večerní modlitby a jiné náboženské povinnosti, vycházet z konviku jim bylo dovoleno jen v doprovodu sloužícího, eventuálně rodičů nebo jejich zástupců při jejich návštěvách konviku, jež se mohla uskutečnit výlučně v konviktní hovorně. Konviktistům byly zakázány vzájemné návštěvy na pokojích, aniž si směli navzájem tykat, nepřipouštělo se důvěrné chování vůči služebným osobám a všelijaké žertování s nimi, přísně zapovězeny byly hazardní hry, kordy po vycházce museli chovanci konviku odevzdat představenému apod. Tělesná cvičení bylo nutno ukončit nejpozději čtvrt hodiny před stolováním, před nímž a po němž si stolovníci měli umýt ruce.

Strava šlechtických konviktistů byla podle dnešních norem opulentní – snídaně sice bývala skromnější, střídala se polévka s kávou, zato jejich oběd sestával pravidelně ze šesti chodů (jidel), večere ze tří až čtyř chodů, o nedělích a o svátcích měli „kavalíři“ (z franc. výrazu „chevalier“, původně „jezdec na koni“) při obědě nárok na jednu sklenici vína. Dostáváme se tak k výše zmíněnému jídelníčku, omezíme se však jen na pokrmy konzumované v konviku o vánočních svátcích od středy 24. do pátku 26. prosince 1777. Zjišťujeme především, že se v konviku stolovalo u dvou tabulí, u nichž se mnohé chody shodovaly, a u jednoho stolu se stravou lacinější a více lidovou. Šlechtickým konviktistům – „kavalírům“ se prostírala „kavaleristická tabule (Kavaleristafel)“, úředníci – dobovými termíny „oficiálové, oficiři“ – usedali u „oficiřské tabule (Offizierstafel)“, kdežto služebnictvo se muselo spokojit s pouhým stolem („Domestikentisch“). Zatímco se „kavalíři“ scházeli v konviku u tabule tříkrát denně, tedy u snídaně, oběda a u večere, úředníkům a služebnictvu byly v konviku poskytovány obědy a večere.

Je třeba zdůraznit, že nabízené pokrmy představují jednotlivé chody oběda či večere, nikoli tedy jako v dnešní univerzitní menze pohlou možností výběru jednoho z vícera hlavních jídel. Přestože brambory byly u nás v té době již dobře známy – ostatně válka o tzv. bavorské dědictví mezi Rakouskem a Pruskem v letech 1778–1779 bývá nazývána válkou „bramborovou“ – mezi zřídka se vyskytujícími přílohami v níže citovaném jídelníčku se neobjevují. Musíme tudíž předpokládat, že polévky a masité pokrmy se běžně zajíždaly chlebem a zapíjely slabým pivem. Jako „pavězky“ (z it. „pavese“, to z názvu města Pavia, něm. „Pofesen, Pafesen“) jsou i v dnešní české kuchyni nazývány dvě osmažené půlky zemli, mezi něž se vkládá rozličná náplň; paštíkové se dříve rozuměla z těsta upečená miska s víčkem, naplněná směsí masa a zeleniny. Co tedy konviktní kuchyně svým stravníkům o vánočních svátcích roku 1777 navařila?

Den		Kavaleristická tabule	Úřednická tabule	Stůl služebnictva
Středa 24. 12. 1777	S	káva	—	—
	O	šlehaná polévka, sekanina z vajec, treska, kyselé zelí s jikrami, kapří na černo, vosí hnízda	šlehaná polévka, kyselé zelí s jikrami, kapří na černo, vosí hnízda	polévka z vnitřností, kyselé zelí s jikrami, kapří na černo
	V	polévka s nočky, štiky s omáčkou a s citronem, placky z nudlí, sumčí pečení na roštu, švestkový kompot, pečivo z máslového těsta	vinná polévka, vejce se salátem, placky z nudlí, štiky v omáčce, švestky	pivní polévka, vejce se salátem, dušené nudle, pečení kapří, švestky
Čtvrtek 25. 12. 1777	S	polévka s krupicí	—	—
	O	hnědá zeleninová polévka, hovězí v šalotkové omáčce, kapouni s rýží, telecí s květákem v paštíkách, jazyk v polské omáčce, pečená srnčí kýta, čekankový salát, pečivo z lineckého těsta, sklenice vína, cukrovinky	rýžová polévka, hovězí v šalotkové omáčce, klobása s kadeřávkem, zadělávané telecí, husí pečeně, salát	rýžová polévka, hovězí v cibulové omáčce, skopové se sladkým zelím, husí pečeně
	V	polévka s fličky, nářez, pečená kuřata, jablčný kompot	polévka s fličky, skopová pečeně, jablčný kompot	polévka s fličky, skopová pečeně, jablčný kompot
Pátek 26. 12. 1777	S	rohlík	—	—
	O	hrášková polévka, míchaná vejce, pavězky s kapřím mlíčem a červeným zelím, koblíhy z odpalovaného těsta, pečení kapří, zelený salát	hrášková polévka, míchaná vejce, koblíhy z odpalovaného těsta, kapří se sardelemi	hrášková polévka, míchaná vejce, krupicový závin
V	V	polévka s rýží a krupkami, žemlový šmorn (trhanec), štika na modro s holandskou omáčkou, fazolový salát	polévka s rýží a krupkami, žemlový šmorn (trhanec), fazolový salát	petrželová polévka, žemlový šmorn (trhanec), fazolový salát

S – snídaně, O – oběd, V – večere

Doc. J. Fiala (z připravované kolektivní publikace *Dějiny jezuitského konviku v Olomouci*)

Fejeton

Naši předkové v době narození Krista

Když jsem si jako malý kluk o Vánocích v kostelích prohlížel betlémy, přemýšlel jsem, zda mezi lidmi, kteří té noci před dvěma tisíci lety spatřili ono děťátko položené do jeslí, mohli být i nepřáteli naši přímí předkové slovanské krve a jazyka. Paní učitelky ve škole jsem se na to tehdy raději neptal, protože ta nám jednou v prvouce prozradila, že „Bůh je smýšlenka“. Kdybychom se dnes na Slované v Betlémě přelomu letopočtu zeptali historika, jistě by odpověděl, že vyloučit takovou eventualitu nelze, avšak tím méně ji lze potvrdit. Podstatně lépe by bylo lze odpovědět na otázku, kde nám Slovanům byl tehdy konec a jak se nám vedlo, když nad Betlémem vyšla hvězda nebyvalé jasnosti.

Ježíš Kristus je, ať už k němu máme vztah jakýkoli, postavou historicky doloženou. Vedle evangelii o něm svědčí římský historik Tacitus ve svých Letopisech, dále Plinius Mladší v dopise císaři Trajánovi a také Suetonius v Životopisech dvanácti císařů. Z poodeštěřených dějinných souvislostí badatelé usuzují, že se Ježíš narodil někdy v r. 4 nebo 5 př. n. l. Hlas nebeských zástupů zvěstujících tuto novinu byl určitě velmi silný, ale do odlehklých končin mezi Vislou, Karpatami a středním Dněprem, kde jsme v té době meškali, asi nedolehl. Poslední ozvěny andělského zvěstu se zřejmě ztratily v nekonečných borových, bukových, březových a olšových lesích a rozplynuly se v párách stoupajících z nespočetných mokřadů a bažin tzv. připeřského bazénu. Ano, zde bylo to, co historik Lubor Niederle nazývá „nádrží Slovanstva“.

Slované byli v době přelomu letopočtu už samostatným indoevropským kmenem. Mluvili ranou praslovanštinou a zasloužili by si jistě titul opravdových synů přírody – byli urostlí, otužilí (průměrná roční teplota v pravlasti byla 7 °C až 8 °C) a vůbec málo podobní změkčilým Řekům nebo Římanům, zkrátka pravi skauti. Přesný popis vzhledu našich předků nemáme k dispozici – je však možno předpokládat, že se mezi nimi vyskytovaly jak typy světlé a modrooké, tak typy tmavší, což se vysvětluje polohou pravlasti na antropologickém rozhraní rasy severoevropské plavé a střeoevropské hnědé. S tím, jakou má kdo barvu, si tehdy možná hlavu stejně nikdo nelámal, protože je o Praslovanech známo, že nebyli, i přes vodnatost svého území, nijak zvlášť čistotní. Neradi se koupali a lázněmi protřelý Byzantinec, historik Prokopios, o nich v 6. stol. n. l. zmétkčile poznamenal, že jsou „nečistí jako Massagetové“.

Ohrnuté nosy napudrovaných cestovatelů ze Středomoří však naše předky nijak nemrzely. Starí Slova-

né žili – díky své těžko přístupné poloze – poměrně v poklidu. Netýkaly se jich dějinné bouře básníci v rozvinutých západních civilizacích, netýkalo se jich však ani vzdělání a vyšší kultura. Hospodařili na malých poličkách, pěstovali dobytek i včely, lovili jelenovitou zvěř a vzhledem k drsným životním podmínkám mezi nimi panovala jakási takási sociální rovnost a vzájemný smír, v našich očích poskvrněný jen občasným hubením starců práce neschopných, rdoušením „nadbytečných“ novorozeňat ženského pohlaví a oblíbeným upalováním vdov. Kdyby se z toho někomu z přihlížejících neudělalo dobře, nastoupily by čarodějné ženy, tzv. volchvy, které suplovaly roli našeho rozvinutého zdravotnictví.

Praslované žili zdravě – pili mléko sladké i kyselé, znali tvaroh a sýr, chléb dovedli v případě nouze upéct i z otrub nebo z lebedy. Oblíbeným nápojem jim byl s vodou svařený a vykvašený med, známá medovina, sloužící i k rituálnímu opjení. Náboženství starých Slovanů bylo polyteistické a výsadní postavení v něm měla různá patriachální božstva. V panteonu vynikal hromovládny Perun, dále pak bohové Volos, Svarožič, Svantovít, Rugievit, Porevit, Dažbog a další bůžci, běsové a plivníci – zkrátka, nic pro malého Ježíška.

Na závěr bych si přece jen dovolil ještě jedno „kdyby“ – kdyby se tedy skutečně mezi betlémskými pastýři vyskytli nějakí raní Praslované (co by ne, když „u betlémskom salaši“, jak nás poučuje koleda, mohli pást etnický daleko méně významní Valaši), jistě by na ně anděl, zvěstovatel té velké noviny, nehovořil aramejsky nebo hebrejsky. V moci andělské by jistě bylo hovořit i raně praslovansky. A protože historicko-srovnávací jazykověda 19. století udělala na poli mapování zákonitostí jazykového vývoje velký kus práce, můžeme si dovolit případná andělova slova pronesená k našim předkům rekonstruovat. Vycházíme z patřičného biblického verše (Lukáš 2, 11) a podle lingvistické úmluvy označujeme všechny rekonstruované tvary hvězdičkou, čímž vznikne dojem vpravdě vánoční. Anděl zvěstuje vyděšeným praslovanským pastýřům: *Rodist *sem *vosmus *dini *si *pasturio *ios *est *Christos *gospotis *gordoī *von *Davidovoi.

S přáním hezkých a produševnělých Vánoc

O. Bláha

Odposlechnuto

Bajka o diplomové práci

Před norou v lese sedí zajíc a tůká do notebooku. Jde kolem liška a povídá:

„Hej, zajíci, co to děláš?“

„Diplomovou práci.“

„A o čem?“

„O tom, jak zajíci žerou lišky.“

„Co to je za blbost? Nedělej si legraci!“

„Tak se pojď podívat!“

Zajíc vlezl do nory, liška za ním, ozve se zvuk zápasu a za chvíli vyjde zajíc, poplácává si břicho, sedne k notebooku a zase tůká. Po chvíli se objeví vlk:

„Hej, zajíci, co to děláš?“

„Diplomovou práci.“

„A o čem?“

„O tom, jak zajíci žerou vlky.“

„Co to je za blbost? Nedělej si legraci!“

„Tak se pojď podívat!“

Situace se opakuje – oba zmizí v noře, za chvíli vyleze zajíc a poplácává si břicho. Po chvíli vyvalovávají se zas dá do práce. Za chvíli se objeví medvěd:

„Hej, zajíci, co to děláš?“

„Diplomovou práci.“

„A o čem?“

„O tom, jak zajíci žerou medvědy.“

„Co to je za blbost? Nedělej si legraci!“

„Tak se pojď podívat!“

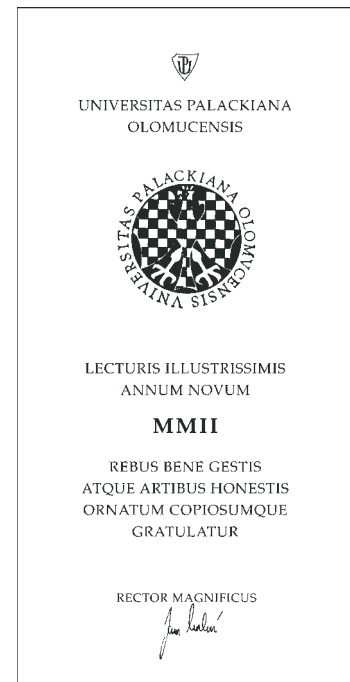
Medvěd se nacpe do zaječích doupků a kouká – v jednom rohu hromada liščích kostí, v druhém hromada vlčích kostí a ve třetím rohu sedí lev a štárá se v zubech.

Morální poučení:

1. Nezáleží na tématu diplomky.

2. Nezáleží na tom, jaká data zpracováváš.

3. Z á l e ž í na tom, koho máš za konzultanta.

Příjemné prožití vánočních svátků a šťastné vykročení do roku 2002 přeje svým čtenářům, autorům, příznivcům i ostatní univerzitní obci redakční rada a redakce Žurnálu UP.

Fotografie roku 2001

O vydařené přednášce prof. R. Zahradníka, bývalého předsedy Akademie věd ČR, jsme informovali v Žurnálu č. 9. Nezmínili jsme však jeden z posledních objevů tohoto významného vědce. Presentovaný model pasti na myši využívá nejmolekulárnějších chemických metod. Zákeřný hlodavec je usmrcen nikotín mechanickou cestou, jak tomu bylo dosud, ale chemickou. Past na myši byla zařazena mezi tzv. chemické zbraně hromadného ničení.

Snímek zachycující vypjaté okamžiky osobitého projevu prof. R. Zahradníka při demonstraci fenomenální pasti byl redakcí Žurnálu UP vyhodnocen jako nejlepší fotografie roku 2001. Jejím autorem je i tentokrát T. Jemelka.

-red-

